

PUU WOOD HOLZ BOIS

JULKAISIJA/PUBLISHER/HERAUSGEBER/
ÉDITEUR
Puuinformaatio ry
PL 284, 00171 Helsinki
Puh./Tel. (09) 686 5450
info@woodfocus.fi
Osoitteenmuutokset katso sivu 48

KUSTANTAJA/PUBLISHER/VERLAG/
ÉDITEUR
Suomen Paperi- ja Puutavaralehti Oy
Snellmaninkatu 13, 00170 Helsinki
Puh./Tel. (09) 132 6688
ISSN 0357-9484

TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET,
katso s. 48 / SUBSCRIPTIONS AND
CHANGES OF ADDRESS, see p. 48 /
BESTELLUNGEN UND ADRESSENÄNDE-
RUNGEN, siehe s. 48 / ABONNEMENTS ET
CHANGEMENTS D'ADRESSE, voir p. 48.

TOIMITUS/EDITORS/REDAKTION/
RÉDACTION
Päätoimittaja/Editor-in-Chief/Chefredakteur/
Rédacteur en chef
Jussi Vepsäläinen
Puh./tel. (09) 7001 7310

Toimituspäällikkö/Editorial
manager/Redaktionschef/Directrice de la
rédaction
Marja Korpivaara
Puh./tel. (09) 278 5230
marja.korpivaara@aksomatic.fi

Avustaja/Editor/Mitarbeiter/Collaborateur
Yrjö Suonto

Tekninen avustaja/Technical
assistant/Technische Assistentin/
Assistante technique Nina Strandman

Layout Jussi Vepsäläinen

ILMOITUSMYyntI/ADVERTISING/
ANZEIGENVERKAUF/PUBLICITÉ
Jukka Rinne
Puh./Tel. (09) 588 4125
jukka.rinne@aksomatic.fi

KÄÄNNÖKSET/TRANSLATIONS/
ÜBERSETZUNGEN/TRADUCTIONS
Noodi Oy

TOIMITUSNEUVOSTO/EDITORIAL BOARD/
REDAKTIONSBEIRAT/
CONSEIL DE RÉDACTION
Pekka Airaksinen
Jukka Anttonen
Terhi Bergius
Simo Heikkilä
Minna Hämäläinen
Pertti Hämäläinen
Jouni Koiso-Kanttila
Markku Kosonen
Kati Maillot
Kirsi Nurmi
Matti Ollila
Jan Söderlund
Mikko Viljakainen

PAINOPIIKKA/PRINTERS/DRUCK/
IMPRIMEUR
Painotalo Auranen Oy
Forssa
ISO 9002

Paperi Lumiart Silk 100 g

3 • 2003

PUU

SUOMALAISTA PUUARKKITEHTUURIA
JA -RAKENTAMISTA

FINNISH WOODEN ARCHITECTURE
AND WOODEN CONSTRUCTION

FINNISCHE HOLZARCHITEKTUR UND
FINNISCHES HOLZBAUEN

DE L'ARCHITECTURE ET DE LA
CONSTRUCTION EN BOIS FINLANDAISES

SISÄLTÖ · CONTENTS · INHALT · SOMMAIRE

2	Jussi Vepsäläinen	KANSALLISESTA KANSAINVÄLISEEN
From national to international
Von national zu international
Du national à l'international
4	Arkkittehtitoimisto
A-konsultit Oy	KORTTELITALO LESKENLEHTI, VIIKKI, HELSINKI
Community building, Viikki, Helsinki
Stadtviertelhaus, Viikki, Helsinki
Immeuble de quartier, Viikki, Helsinki
10	Studio Suonto Oy	KANNISTON PÄIVÄKOTI JA NEUVOLA, VANTAA
Day-care centre and child welfare clinic, Vantaa
Kindertagesstätte und Mütterberatungsstelle, Vantaa
Jardin d'enfants et centre de consultation postnatale,
Vantaa
16	Arkkittehdit
Stenman Oy	PUISTORAVINTOLA KUPITTAAN PAVILJONKI, TURKU
Park restaurant Kupittaa Pavilion, Turku
Parkrestaurant Pavillon von Kupittaa, Turku
Restaurant dans le parc Pavillon de Kupittaa, Turku
22	Arkkittehtitoimisto
Esa Piirainen Oy	POHJOIS-KARJALAN OPISTON LIIKUNTAHALLI,
NIITYLAHTI
Sports centre, Niittylahti
Turnhalle, Niittylahti
Salle de sports, Niittylahti
28	Arkkittehtisuunnittelu
Pauli Lindström Oy	PUU-PAAVOLA, LAHTI
Wooden Paavola, Lahti
Holz-Paavola, Lahti
Puu-Paavola, Lahti
34 a		PUUPALKINTO 2003
Wood award 2003
Holzpreis 2003
Le prix du bois 2003
42		KOULUT
46		NÄYTTELYT
KANSIKUVA		KORTTELITALO LESKENLEHTI
FOTO Arno de la Chapelle

FROM NATIONAL TO INTERNATIONAL

Thirty years is a long time. In construction, however, it is a short period of time and, for development, it is usually insufficient. The ways that wood can be used have, amazingly enough, developed over the last thirty years. At the beginning of the 70s, construction with wood was in a slump in Finland, as concrete was all the rage. We could only admire Norway's continuing tradition of beautiful wooden construction. Nor did the 80s contribute much of anything new to construction — even though varied attempts were made to promote the use of wood. National resources were insufficient and there was a lack of volition.

It was only in the beginning of the 90s that we awoke and looked beyond our own borders to consider what the rest of the world had achieved in wooden construction and architecture. We learned from the experiences, advanced products and the production and construction methods of other people. We received valuable information on both large structures and on housing. New models were adapted and developed for use in Finland. Large halls and wooden blocks of flats came on the scene, bringing with them good wooden products for various uses. Nationwide technology programmes were there for support.

The institutes of higher learning and other educational institutes that have dedicated themselves to teaching wood-related subjects deserve

special recognition. Wood studios became part of the architectural schools, giving rise to a new generation of designers familiar with wood. Different kinds of wooden construction programs were developed, the most visible of which is the nationwide Modern Wooden Town project. Humane wooden milieus for today's demanding residents are going up around Finland.

As our education has, in part, come from abroad and we have developed and contributed to the increase in the use of wood in Finland, we are ready to contribute to the development of international wooden construction; for example, we have carried out co-operation in nearby regions and contributed to the new rise of wooden construction and architecture in the Baltic countries. We have carried out co-operation throughout Europe and the campaign "Wooden Europe" (PuuEurooppa) is currently in progress in Finland. Another sign of this international co-operation is the next issue of Wood Magazine, which endeavours to be a pan-European presentation of wooden architecture. This experimental magazine may continue next year, too.

Jussi Vepsäläinen

VON NATIONAL ZU INTERNATIONAL

Dreißig Jahre sind eine lange Zeit. Auf dem Bausektor ist es jedoch ein eher kurzer Zeitabschnitt, der für die Entwicklung von Neuem häufig gar nicht ausreicht. Im konstruktiven Holzbau ist in den vergangenen dreißig Jahren jedoch erstaunlich viel geschehen. Als man sich in den siebziger Jahren ausgiebig mit den Techniken des Betonbaus beschäftigte, war das Bauen mit Holz in Finnland in der Talsohle angelangt. Man konnte nur mit Bewunderung nach Norwegen schauen, wo die Tradition des Holzbaus in schöner Weise fortgesetzt wurde. Auch die achtziger Jahre haben nicht viel Neues mit sich gebracht, auch wenn versucht wurde, die Verwendung von Holz in mancherlei Weise zu fördern. Die nationalen Ressourcen reichten in Finnland noch nicht aus, und in vielen Fällen mangelte es auch an der Willenskraft, Neues durchzusetzen.

Erst zu Beginn der neunziger Jahre erwachte man und schaute, was inzwischen außerhalb der Landesgrenzen passiert war und was andere auf dem Sektor des Holzbaus und in der Holzarchitektur erreicht hatten. Man machte sich die dort gewonnenen Erfahrungen mit den weit entwickelten Produkten, Produktionsverfahren und Bauweisen zu eigen. Auf diese Weise erhielt man wertvolles Wissen über das Bauen von großen Objekten wie von kleineren Häusern. Neue Modelle wurden entwickelt und den finnischen Verhältnissen angepasst. Große Hallenkonstruktionen und Appartementhäuser wurden aus Holz errichtet, und im Zuge dieser Entwicklung kamen auch neue, gute Holzprodukte für verschiedene Verwendungszwecke auf. Einschlägige Projekte wurden durch staatliche Technologieprogramme unterstützt.

Ein eigenes Kapitel haben die Hochschulen und sonstigen Lehranstalten verdient, die sich in den Unterricht des Holzbaus vertieft haben. In den Architekturschulen wurden Holzstudios eingerichtet, und mit ihnen wuchs eine neue Generation von Architekten heran, die im Bauen mit Holz bewandert sind. Verschiedene Holzbau-Programme wurden aus der Taufe gehoben; als eines der bedeutendsten von ihnen ist das landesweite Projekte „Moderne Holzstadt“ zu nennen. In allen Teilen Finnlands wuchsen aus Holzhäusern bestehende Milieus empor, die den gewachsenen Ansprüchen der modernen Menschen entsprachen.

Wir haben zum Teil vom Ausland gelernt, das Gelernte weiterentwickelt und die Verwendung von Holz in Finnland zu einem neuen Höhepunkt geführt, und wir sind nun auch gerüstet, auf internationalen Foren unseren Beitrag zur Entwicklung des konstruktiven Holzbaus zu leisten. So haben wir zum Beispiel mit unseren baltischen Nachbarländern die Kooperation eingeleitet und das Bauen mit Holz und die Holzarchitektur dort neu in Schwung gebracht. Auch im gesamteuropäischen Rahmen arbeiten wir zusammen, und in Finnland ist eine Kampagne namens „Holz Europa“ im Gange. Ein weiteres Zeichen für die internationale Kooperation wird auch die nächste Ausgabe dieses PUU-Journals sein: eine gesamteuropäische Präsentation moderner Holzarchitektur. Diese versuchsweise publizierte Ausgabe wird wahrscheinlich im nächsten Jahr ihre Fortsetzung finden.

Jussi Vepsäläinen

DU NATIONAL À L'INTERNATIONAL

Trente ans est une longue période. C'est toutefois trop court et souvent même insuffisant pour le développement dans le domaine de la construction. L'utilisation du bois a cependant évolué d'une manière étonnante au cours des trente dernières années. Tandis qu'on s'enthousiasmait en Finlande au début des années 1970 pour la nouvelle technique de construction en béton, la construction en bois était dans le creux de la vague. Nous ne pouvions qu'admirer comment par exemple les Norvégiens poursuivaient la tradition de la construction en bois. Les années 1980 n'apportèrent pas beaucoup de nouveau dans la construction — bien que l'utilisation du bois fût encouragée de plusieurs manières. Les ressources nationales n'étaient pas suffisantes et le désir n'était pas non plus assez grand.

Ce n'est qu'au début des années 1990 que nous avons enfin commencé à regarder au-delà de nos frontières et à constater ce que les autres avaient accompli dans la construction et l'architecture en bois. Nous avons tiré des leçons de l'expérience des autres ainsi que de leurs produits et de leurs méthodes de production et de construction perfectionnées. Nous avons acquis des informations précieuses sur les grandes constructions et sur la construction d'immeubles. Nous les avons appliquées aux conditions finlandaises et nous avons développé de nouveaux modèles. Le moment était venu des grandes salles et des immeubles en bois ainsi que des bons produits en bois pour différents usages. Les programmes technologiques nationaux ont apporté leur

soutien.

Les établissements d'enseignement supérieur et autres qui ont investi dans l'enseignement de l'utilisation du bois forment un chapitre en soi. Des ateliers du bois ont été créés dans les écoles d'architecture et avec eux est née une nouvelle génération de concepteurs spécialisés dans le bois. Divers programmes de construction en bois ont été mis sur pied. Le projet national Ville moderne en bois en est le plus important. Des habitations en bois aux dimensions humaines sont construites dans différentes parties de la Finlande pour les habitants exigeants d'aujourd'hui.

Etant donné que nous avons tiré quelque enseignement de l'étranger, que nous nous sommes développés et que l'utilisation du bois a maintenant atteint le plus haut niveau mondial en Finlande, nous sommes prêts à contribuer au développement international de la construction en bois. Nous avons entre autre coopéré avec des pays voisins et aidé par exemple les pays baltes à relancer la construction et l'architecture en bois. Une coopération a lieu à l'échelle de l'Europe tout entière et une campagne appelée Puu Eurooppa (L'Europe du bois) est en cours en Finlande. Un exemple de coopération internationale est le prochain numéro de la revue PUU, qui illustre un effort paneuropéen pour la présentation de l'architecture en bois. Ce numéro d'essai aura probablement une suite l'année prochaine.

Jussi Vepsäläinen

KANSALLISESTA KANSAINVÄLISEEN

Kolmekymmentä vuotta on pitkä aika. Rakentamisessa se on kuitenkin lyhyt ja kehityksen kannalta usein riittämätönkin. Viimeisten kolmen vuosikymmenen aikana puun käytössä on hämmästyttävästi päästy kuitenkin kehittymään. Kun seitsemänkymmenluvun alussa intoiltiin uuden betonirakentamisen tekniikan kanssa oli Suomessa puurakentaminen aallonpohjassa. Voitiin vain ihailla esimerkiksi norjalaisten kaunista puurakentamisen perinteen jatkumista. Eikä 1980-lukukaan tuonut paljon uutta rakentamiseen – vaikka puun käytön edistämistä yritettiin monin keinoin. Kansalliset voimavarat eivät riittäneet eikä tahtotilakaan ollut tarpeeksi voimakas.

Vasta yhdeksänkymmentä luvun alkupuolella herättiin katsomaan muualle rajojemme ulkopuolelle ja tarkastelemaan mitä muut ovat saaneet aikaan puurakentamisessa ja arkkitehtuurissa. Opittiin ottamaan oppia muiden kokemuksista ja pitkälle kehitetyistä tuotteista sekä tuotanto- ja rakentamismenetelmistä. Saatiin arvokasta tietoa niin suurista rakenteista kuin asuntorakentamisestakin. Sovellettiin ja kehitettiin uusia malleja suomalaisiin olosuhteisiin. Tulivat suuret hallirakenteet ja puukerrostalot ja niiden mukana hyviä puutuotteita erilaisiin tarpeisiin. Tarpeellisena tukena olivat valtakunnalliset teknologiaohjelmat.

Oman lukunsa ansaitsevat puuopetukseen panostaneet korkeakoulut ja muut oppilaitokset. Syntyi puustudioita arkkitehtikouluihin ja niiden mukana kasvoi uusi puuhun perehtynyt suunnittelijasukupolvi. Kehiteltiin erilaisia puurakentamisen ohjelmia joista näkyvimpänä valtakunnallinen moderni puukaupunki -hanke. Ympäri Suomea nousee inhimillisiä puumiljöitä nykypäivän vaativille asukkaille ja nyt myös pääkaupunkiseudulla on ryhdytty laajoihin puupientaloalueiden kaavoitushankkeisiin.

Kun olemme saaneet oppimme osittain ulkomailta, kehittyneet ja saaneet puun käytön nousemaan omassa maassamme maailman huipulle, olemme valmiit myös antamaan panoksemme kansainväliseen puurakentamisen kehittämiseen. Muun muassa lähialueillamme on tehty yhteistyötä ja saatu esimerkiksi Baltian maiden puurakentaminen ja arkkitehtuuri uuteen nousuun. Koko eurooppalaisella kentällä tehdään yhteistyötä ja Suomessa on meneillään Puu Eurooppa -kampanja. Eräs merkki kansainvälisestä yhteistyöstä on myös seuraava PUU- lehden numero, joka on yhteiseurooppalainen ponnistus puuarkkitehtuurin esittelemiseksi. Koeluontoinen lehti saanee jatkoa myös ensi vuonna.

Jussi Vepsäläinen

KORTTELITALO LESKENLEHTI

HELSINKI, VIIKKI

Arkkitehtitoimisto A-konsultit Oy

1

Korttelitalo Leskenlehti on kutsukilpailun tulos. Ohjelmaan kuului kaksi perusopetusryhmää, yksi esikouluryhmä sekä yksi päiväkotiryhmä. Osa talosta on kouluajan ulkopuolella asukkaiden käytössä.

Rakennuksen tilaratkaisu perustuu aula-tilojen muodostamaan jatkumoon, joka sulkee sisäänsä turvallisen ja pienimittaisen pihan. Ratkaisu on osittain kaksikerroksinen, mikä antoi väljemmät puitteet pihan suunnittelulle. Rakennuksen kaksikerroksisuus synnyttää sisätiloissa kiinnostavia tilajatkumot ja mahdollistaa valon monipuolisen tulon.

Sisääntulo- ja ruokailutilat sekä liikuntasali muodostavat ulkopuolisten käytössä olevan ytimen.

Rakennuksen primäärirunko perustuu pilaripalkistoon sekä kantaviin ulkoseiniin. Puurungon tappi-vaarnaliitosten suuren tarkkuusvaatimusten takia runko on kertonpuurakenteinen. Rakennus kuuluu P2-paloluokkaan, jonka takia puuta ei voi palosuojaamattomana käyttää sisätiloissa muissa kuin kantavissa rakenteissa ja lattiapinnoissa. Tästä syystä päätimme tehdä pilari-palkkirakenteesta mahdollisimman näkyvän elementin interiörissä.

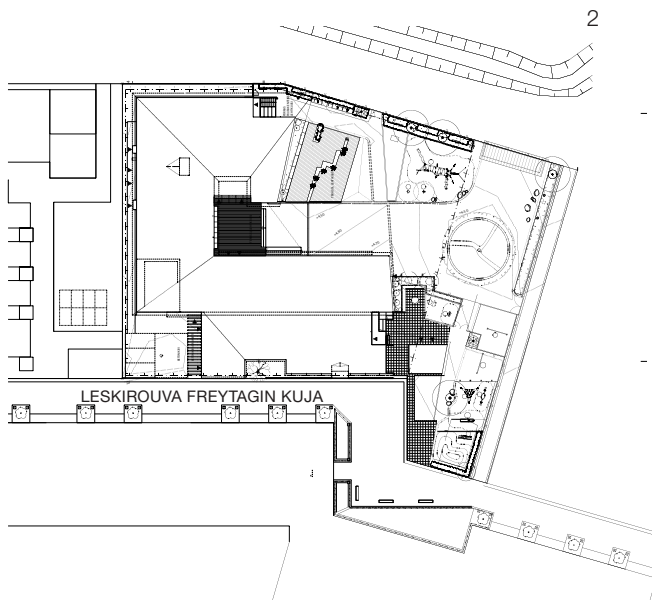
Väli- ja yläpohjat ovat pääasiassa elementtirakenteiset. Primääripalkiston päälle asennettavat kertonpuiset kotelolaattaelementit ovat alapinnoiltaan joko akustoivalla levyllä päällystettyjä, jolloin sähköasennukset tapahtuvat levyn ja laatan välissä, tai palosuojaikäsiteltyjä.

Ulkoseinät ovat kertonpuurunkoiset. Eris-teenä niissä on käytetty puukuitueristettä. Vaadittava tiiveys on saavutettu höyrynsulkukalvon sijaan käyttämällä sisäpuolen sasmox-levyn alla vaneria. Ulkopinnassa on käytetty punamullattua rakolaudoitusta, oleskelualueilla kuultokäsiteltyä höylättyä lehtikuusipaneelia ja keittiön ulkoseinissä tervattua haapapaanua.

Lattiat ovat sisällä pääasiassa puuta. Kevyen kulutuksen alueilla päiväkodissa ja toisen kerroksen parvialueella lattia on lipeäkäsiteltyä ja öljyttyä mäntylautaa. Kovemman kulutuksen luokkatiloissa mäntylattia on maalattu. Ruokasalissa ja voimistelusalissa lattiana on koivuparketti. Käytäväalueilla lattian pinta on joko linoleumia tai kumimattoja.

Pihan puupinnat ovat pääasiassa käsittelemätöntä lehtikuusta. Alusrakenteet ovat painekyllästettyjä.

Eric Adlercreutz, Anders Adlercreutz

2

COMMUNITY BUILDING VIIKKI, HELSINKI

This community building is the result of an invite competition. The brief consisted of two basic education groups: a pre-school group and a day-care group. Part of the building can be used by residents after school hours. The space solution of the building is based on a series of hall spaces that enclose a secure and small-scale yard. In places, the building is two-storeys, giving free rein to the design of the yard. The fact that the building is, in places, two-storeyed, gives rise to interesting series of spaces indoors and enables light to enter the building in multifaceted ways. The entrance and dining areas as well as the sports hall form the core of the spaces that can be used by third parties.

The building's frame is based on a column-and-beam system as well as load-bearing external

- 1
Esikoulun nurkkaikkuna
- 2
Asemapiirros
- 3
Toimisto-osan julkisivua,
ylhäällä 2.kerroksen terassi
- 4
Korttelitalo etelästä pihan puolelta
- 5
Keittiön sisäänkäynti

3

4

walls. Due to the great accuracy required by the pegged mortise-and-tenon joints of the wooden frame, the frame is made of LVL. The intermediate and uppermost floors are chiefly made of elements. The LVL box slab elements installed on top of the primary beams were either flame-proofed or covered with acoustic panels on their underside. The external walls have LVL frames; wood-fibre insulation was used to insulate them. The external surfaces have board-on-board cladding painted in the traditional red ochre paint of Finland; the common rooms have been covered in varnished, planed larch panels; and the external walls of the kitchen use tarred aspen shingles. The wooden surfaces in the yard mainly consist of untreated larch. Indoors, the floors are mainly made of wood. The flooring in those areas of the day-care centre and the loft on the second floor that see only a small amount of wear-and-tear are made

5

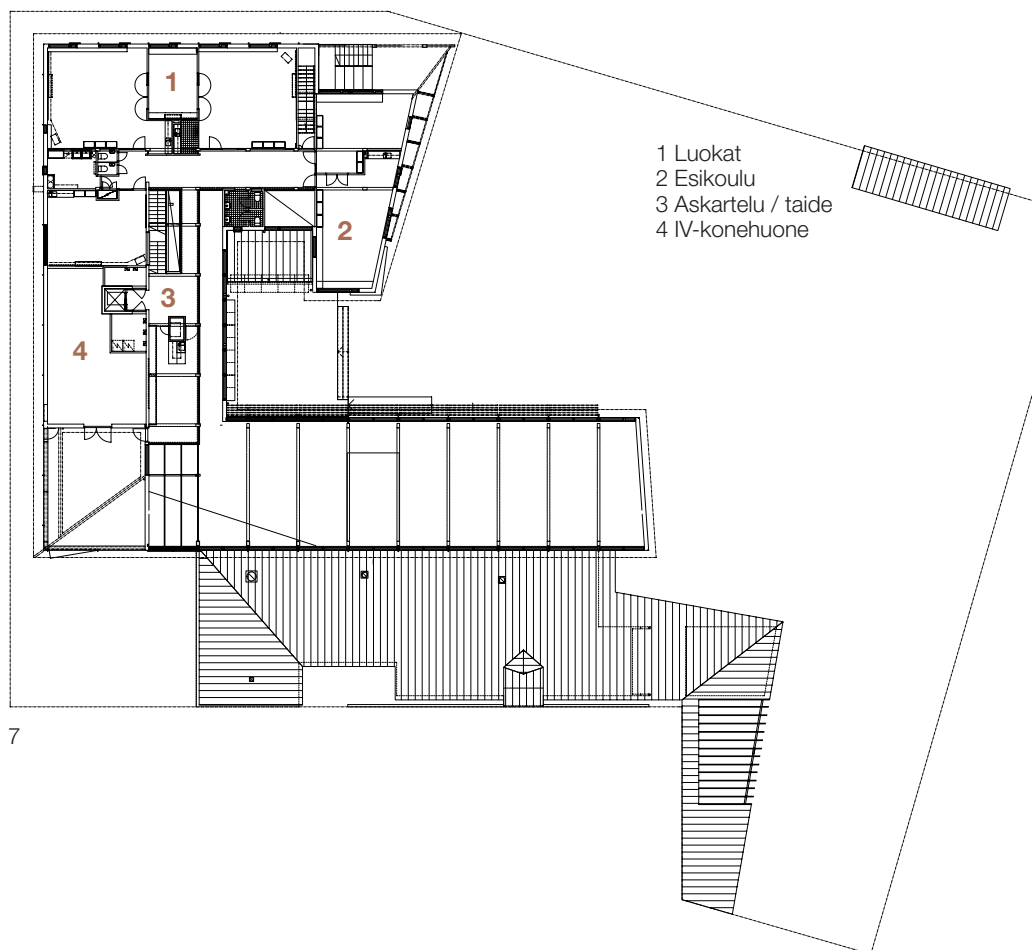

- 6
Käynti pihalle
- 7
Pohjapiirros 2.kerros 1:500
- 8
Pohjapiirros 1.kerros 1:500

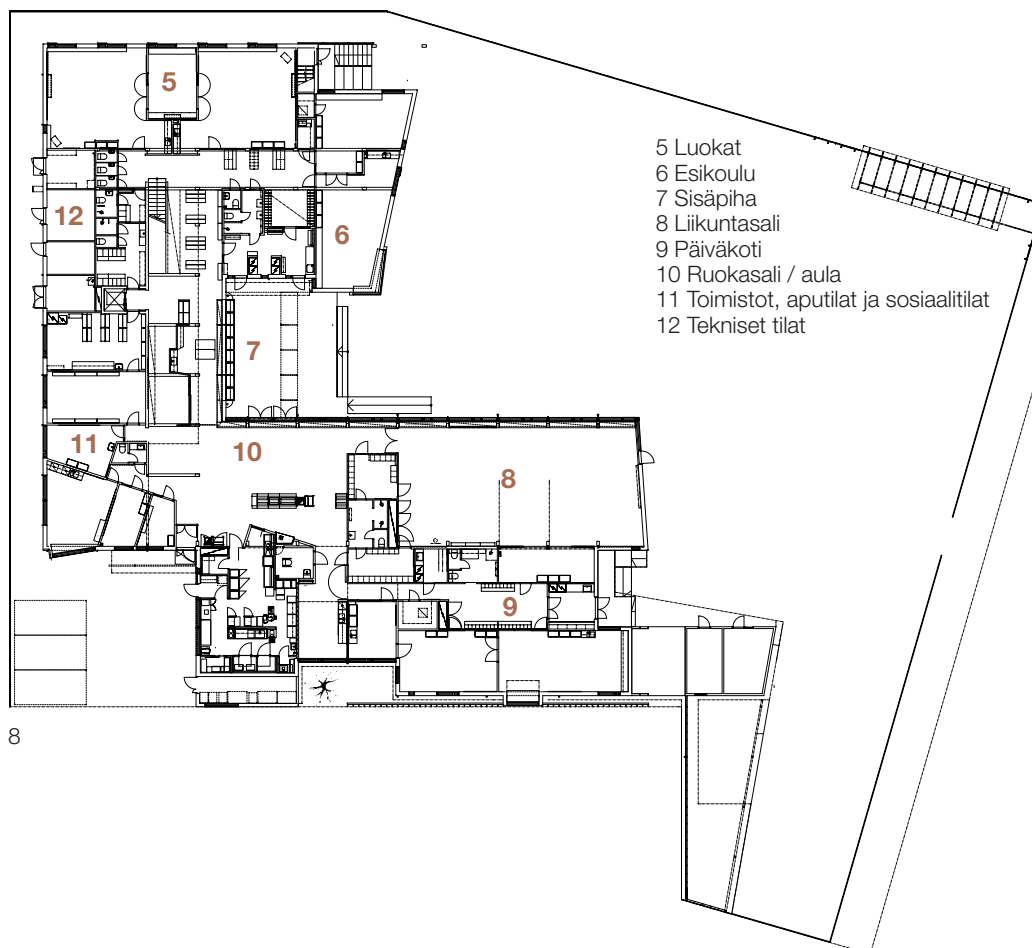

6

of pinewood boards that have been treated with lye and oiled. In the classrooms, which see a greater amount of wear-and-tear, the pinewood floor has been painted. The floors of the lunch-room and gymnasium are made of birch parquet. The surface of the floor in the hallways is made of either linoleum or rubber matting.

7

8

9
Julkisivu Leskirouva Freytagin kujalle
keittiön tervattu paanuseinä

10
2. kerroksen terassi

11
Sisäpiha

9

10

11

STADTVIERTELHAUS VIIKKI, HELSINKI

Das Stadtviertelhaus ist aus einem Architekturwettbewerb hervorgegangen. Zu dem Programm gehörten zwei Schulgruppen der Primarstufe, eine Vorschulgruppe und eine Kindertagesstättegruppe. Außerhalb der Schulzeiten steht ein Teil des Gebäudes den Bewohnern des Stadtviertels zur Verfügung. Die Raumlösung in dem Gebäude basiert auf einer Serie von Eingangshallen, die einen sicheren, in kleinem Maßstab gehaltenen Innenhof in sich einschließen. Das Gebäude ist teilweise zweigeschossig, was der Planung des Hofes eine größere Freiheit gegeben hat. Die teilweise zweigeschossige Lösung erzeugt interessante Raumserien und ermöglicht den Lichteinfall aus verschiedenen Richtungen. Die Eingangshallen, der Speisesaal und der Gymnastiksaal bilden den Kern der Räume, der

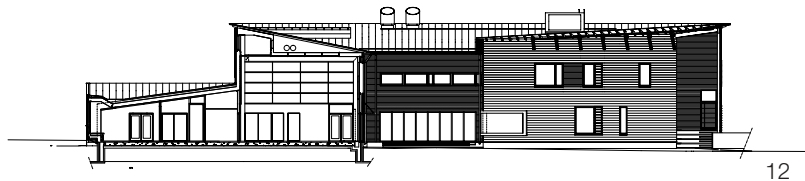
auch Außenstehenden zur Verfügung steht. Das Skelett des Gebäudes basiert auf einer Konstruktion mit Pfeilern und Trägern sowie mit tragenden Außenwänden. Wegen der hohen Anforderungen in puncto Passgenauigkeit der Verbindungen mit Zapfen und Zapfenloch hat man sich für ein Skelett aus Leimschichtholz entschieden. Die Geschossdecken und die obere Decke sind größtenteils Fertigteile. Die auf die primären Träger aufgebrachten Hohlkastenteile aus Leimschichtholz sind von unten entweder brandschutzbehandelt oder mit Akustikplatten verkleidet. Die Außenwände haben eine tragende Konstruktion aus Leimschichtholz, und als Wärmedämmung wurde ein Dämmstoff aus Holzfasern eingebracht. Die Fassaden sind mit Fugenbrettern verkleidet, die mit der traditionellen Rotockerfarbe gestrichen sind. In den Aufenthaltsbereichen fanden auch transparent gestrichene Paneele aus

Lärchenholz Anwendung. Die Außenwänden der Küche wurden mit geteerten Espenschindeln verkleidet. Die Holzflächen im Hof bestehen hauptsächlich aus unbehandeltem Lärchenholz.

Die Fußböden im Gebäude bestehen ebenfalls hauptsächlich aus Holz. Wo der Verschleiß eher klein ist, also in der Tagesstätte und in den Galerien im Obergeschoss, besteht der Fußboden aus mit Lauge behandelten und geölten Kiefern Brettern. In den Klassenräumen, wo der Fußboden stärker strapaziert wird, sind die Kiefern Bretter gestrichen worden. Im Speisesaal und im Gymnastiksaal dient Birkenparkett als Fußboden. Die Korridore haben einen Fußbodenbelag aus Linoleum oder Gummimatten.

12
Leikkauksia ja julkisivuja 1:500

13
Näkymä 2. kerroksesta

14
Ruokasali

13

14

IMMEUBLE DE QUARTIER VIKKI, HELSINKI

Cet immeuble de quartier résulte d'un concours sur invitation. Le bâtiment comprend des locaux pour deux groupes de l'école primaire, un groupe de la maternelle et un groupe du jardin d'enfants. Une partie du bâtiment est, après les heures d'école, à la disposition des habitants. La solution spatiale du bâtiment est basée sur une succession de halls qui encerclent la cour protégée. Le bâtiment est en partie à deux niveaux, ce qui a donné plus de possibilités pour la conception de la cour. Le bâtiment étant à deux niveaux, des successions intéressantes de locaux ont été créées à l'intérieur et la lumière peut entrer de différents côtés. Les halls d'entrée, la cantine et la salle de gymnastique forment l'ensemble des locaux mis à la disposition des habitants du quartier.

L'ossature du bâtiment est constituée d'une structure de piliers et de poutres avec des murs extérieurs portants. Les assemblages à tenons et à mortaises de l'ossature en bois nécessitant une grande précision, l'ossature est en bois lamellé. Les planchers et les plafonds sont principalement faits d'éléments préfabriqués. Les surfaces inférieures des éléments de caisson en bois lamellé montés sur les poutres primaires ont été soit ignifugées soit revêtues de panneaux acoustiques. Les murs extérieurs sont en bois lamellé et sont isolés thermiquement à l'aide d'un isolant à fibres de bois. Les surfaces extérieures sont revêtues d'assemblages de planches imbriquées peintes à l'ocre rouge ou de panneaux de mélèze rabotés et peints avec une peinture transparente. Les murs extérieurs de la cuisine sont en bardeaux de tremble goudronnés. Les surfaces en bois de la cour sont principalement en mélèze non traité.

Les planchers sont essentiellement en bois. Le plancher du jardin d'enfants et de la mezzanine où l'usure n'est pas grande est en planches de pin traitées à la lessive et enduites d'huile. Le plancher des salles de classe où l'usure est plus grande est en planches de pin peintes. La cantine et la salle de gymnastique ont un parquet de bouleau. Les planchers des couloirs sont en linoléum ou en caoutchouc.

- 15
Tilasarja luokkasiivestä
- 16
Näkymä aulasta sisäpihalle
- 17
Liikuntasali
- 18
Juomapiste

15

16

17

18

KORTTELITALO LESKENLEHTI
VIIKKI, HELSINKI

RAKENNUTTAJA
HKR-Rakennuttaja/Jukka Hovi

TILAAJA
Opetusvirasto/Riitta Söderholm

ARKKITEHTISUUNNITTELU
Arkkititehtomisto A-konsultit Oy/
Eric Adlercreutz, Anders Adlercreutz

RAKENNESUUNNITTELU
Insinööritoimisto Matti Ollila & Co/
Pekka Matomäki, Stefan Forstén

SÄHKÖSUUNNITTELU
Projectus Team/Torsti Kuutti

LVI-SUUNNITTELU
Kontermo Oy/Tomi Laakso

MAISEMASUUNNITTELU
Maisemasuunnittelu Hemgård/Gretel
Hemgård

SISUSTUSSUUNNITTELU
Sisustusarkkitehtitoimisto Antti Paatero Oy

PÄÄURAKOITSIJA
Skanska Etelä-Suomi

VALOKUVAT
Arno de la Chapelle 1,3-6,9,10,13-16
Voitto Niemelä 11,17,18

KANNISTON PÄIVÄKOTI JA NEUVOLA

VANTAA

Studio Suunto Oy

Rakennus sijaitsee Kanniston pientalo-alueella ja se on ympäristössään myös asukkaiden tärkeä kohtauspaikka. Koska rakennuspaikka on ahdas, päädyttiin ratkaisuun, jossa toiminnot kiertyvät sisäpihan ympärille. Sisäpiha tarjoaa suotuisan pienilmaston ja se on toteutettu urbaanisti vastakohtana ulkopuolen leikkipihalle. Sisäpihalle on ajoyhteys portista, mutta lunta ei poisteta talvisin, vaan sille on varattu kasauspaiikat pihalle.

Arkkitehtoninen konsepti perustuu kahden voimakkaan, eri muotoisen ja eri tavoin käsitellyn rakennusmassan vuoropuheluun. Massojen erilaisuudesta seuraa kiinnostavia tilallisia kokemuksia. Kaareva, leveillä katoksilla varustettu päiväkotimassa on luonteeltaan suojainen ja sen julkisivupinnat ovat vaaleilla puunsuojamaaleilla kuultokäsiteltyjä. Kannistontien suuntainen rakennusmassa on muodoltaan suorakaide ja se on pinnoitettu peittomaalatulla rakolaudoituksella.

Käytävät on minimoitu päivähoitotiloissa sijoittamalla kotialueet aulojen kautta toisiinsa liittyväksi tilasarjaksi. Sisäpiha on käsitelty atriumina, huonemaisena toimintatilana. Se on akustisesti häiriötön ulkotila, johon välittömästi liittyvät aula, juhlasali ja avoimen toiminnan tilat, joten piha tarjoaa hyvät mahdollisuudet myös kulttuuritoimintaan iltaisin ja viikonloppuisin. Pihalla on kaarevan katoksen alla puupintainen patio ja se on keskiosaltaan kivetty, joten siellä voidaan toimia ilman että kuraa tai hiekkaa

kantautuu sisälle.

Rakennus on lähes kokonaan puurakenne. Runko perustuu systemaattiseen mittajärjestelmään, joka noudattaa puurakentamiselle sopivia, kohtuullisia jänne- mittoja. Pystyrunko on toteutettu avointa platform-järjestelmää ja pilari-palkki-järjestelmää soveltaen. Alapohja on ontelo-laattarakenteinen ja yläpohja on toteutettu puuristikoin. Julkisivujen pintarakenteina on käytetty rakolaudoituksia, joita on jaoteltu voimakkain rajauslistoin tai avosaumoin. Pitkien räystäiden ja pilariarkadien alla on osia julkisivuista toteutettu WISA Facade -vanerikaseteista yksinkertaisena asennusjärjestelmänä. Valmiiksi tehtaalla työstetyt ja pintakäsitellyt levyt on limitetty suomujen tapaan. Kannistontien pitkän julkisivun katkaisee korkea sali, jonka näyttämön kaarta on korostettu julkisivussa paanituksen tapaan kiinnitetyllä pystylaudoituksella.

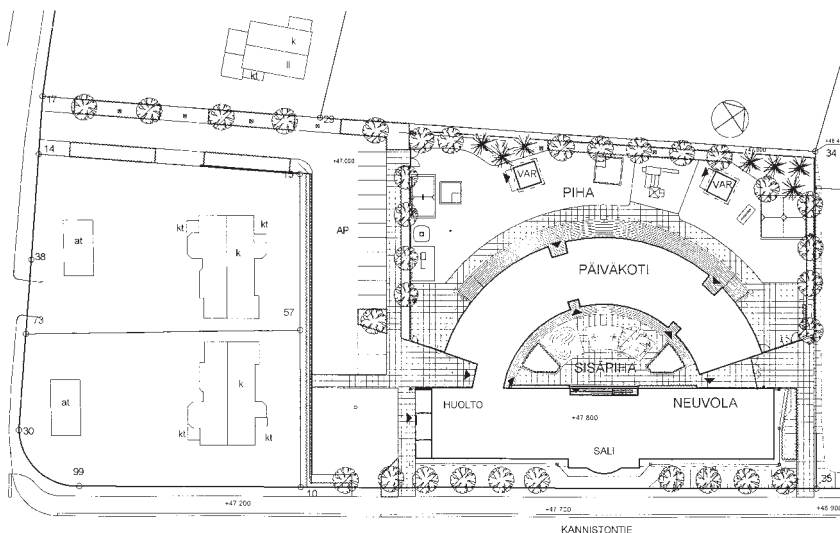
Pilarit ovat sorvattua massiivipuuta ja palkit kertopuuta tai massiivipuuta. Räystäiden kannattajat on toteutettu pareittain pienimuotoisella, kuultokäsitellyllä puutavaralla, mikä antaa katoksille erityisen voimakkaan, rakenteellisen ilmeen. Leveät räystäät antavat suojaa julkisivuille ja suuret katokset synnyttävät käyttökelpoista toimintatila kaarevan päiväkotiosan molemmille sivuille.

Rakennus toteutettiin ns. projektinjohdourakkana, jossa rakennustyö jaettiin lukuisiin, aikataulullisesti limitettyihin alarakoihin. Menettely antoi mahdollisuuden eri-

tyisen nopeaan toteutusaikatauluun, mutta aikaa jäi kuitenkin riittävästi suunnitelmien laadintaan. Menetelmää kuvaa hyvin se, että pohjatyöt olivat jo käynnissä, kun rungon tarkepiirustuksia vielä laadittiin.

Päiväkodissa yhteensä 5 ryhmän tilat, 1 esiopetusryhmä 6-vuotiaille, 4 hoitoryhmää 1-5 -vuotiaille, yhteensä n. 100 lasta. Lisäksi avoimen toiminnan kerhotilat ja neuvola. Henkilökuntaa päiväkodissa ja neuvolassa yhteensä 29 henkeä.

Yrjö Suunto

DAY-CARE CENTRE AND CHILD WELFARE CLINIC VANTAA

This building contains a day-care centre, a preschool and a child welfare clinic. As the construction site is small and the space must contain a large number of elements, a decision was made to have the facilities wrap around a common courtyard. The main entrances to the day-care centre and the child welfare clinic are located underneath a sheltered canopy where the building masses meet up.

The architectural concept is based on the dialogue between two strong building masses that differ in shape from each other and that have been treated differently. The day-care centre, with its wide, curved canopy feels sheltered and the surface of its façade has been

1
Asemapiirros

2
Vanerijulkisivu suojassa leveän katoksen alla

3
Näkymä pihalta pääsisäänkäynnin suuntaan

4
Sisäpihan intiimi kaarikatos

5
Paanujen tapaan limitetty julkisivulaudoitus
salin kohdalla

2

3

4

varnished with a light-coloured, translucent wood preservative. The side facing the road is rectangular in shape and it has board-on-board cladding that has been finished with paint. The courtyard has been designed so that it is like an atrium, a room-like space for activities, where, in addition to being a place for play, public events can be held. Acoustically, it is a noise-free outdoor space that has a vestibule, an auditorium and a club room directly attached to it, which means that the courtyard can easily be used for cultural activities in the evening and on weekends. Under its curved canopy, the courtyard has a wood-surfaced patio so activities can be held there without mud or sand being tracked indoors. The building is almost completely constructed of wood. The vertical frame was created by modifying an open platform system and a column and beam system. The layout of the façades shows the frame system, which pro-

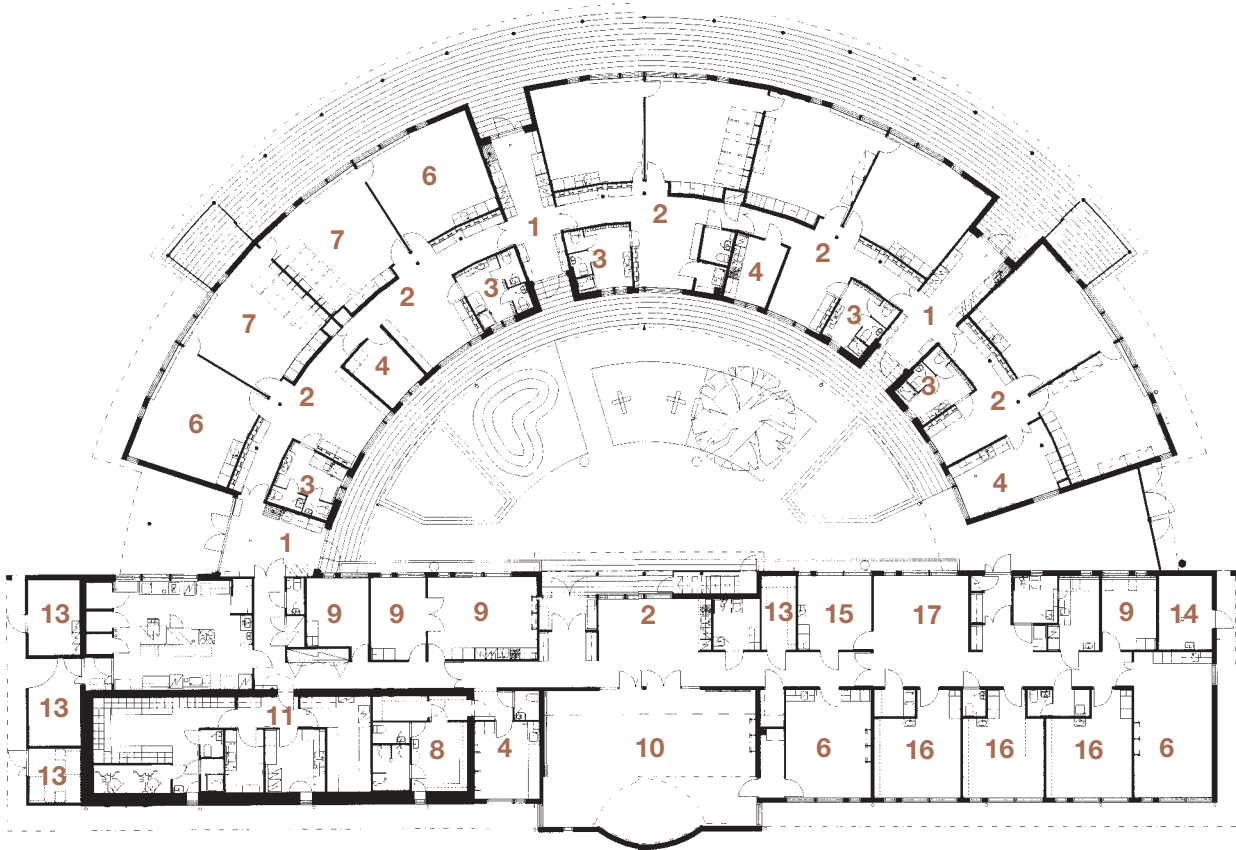
vides the external architecture with its basic rhythm. The surface structures of the façades have board-on-board cladding; these boards have been divided into strong boundary batten strips or open joints. The façades under the long eaves and arcades of columns have been created with WISA Facade plywood panels. The panels, which are already machined and finished at the factory, have been overlapped like scales. The hall, with its high ceiling, divides the long façade running along Kanistontie and its nature has been reinforced by emphasising the curvature of the stage in the façade with overlapping, vertical cladding that resembles shingling. The columns are lathed from solid wood and the beams are made of LVL or solid wood.

6
Pohjapiirros 1:400

- 1 Märkäeteinen
- 2 Eteisaula
- 3 Pesuhuone
- 4 Pienryhmähuone
- 5 katettu puuterassi
- 6 Ryhmähuone
- 7 Leikki- ja lepo huone
- 8 Puku- ja pesuhuone
- 9 Henkilökunnan työhuone
- 10 Sali
- 11 Huolto- ja sosiaalitilat
- 12 Keittiö
- 13 Varasto
- 14 Lämpökeskus
- 15 Terapiahuone
- 16 Vastaanotto
- 17 Neuvolan aula

5

6

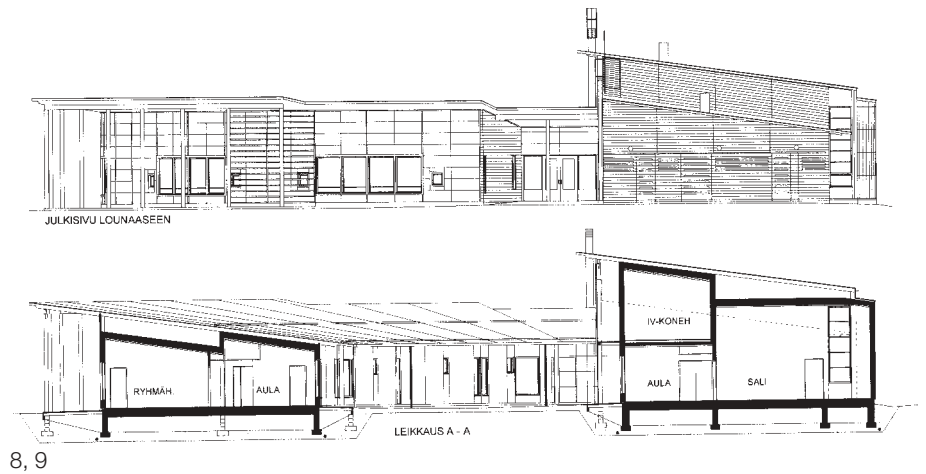
KINDERTAGESSTÄTTE UND MÜTTERBERATUNGSTELLE VANTAA

In dem Gebäude sind eine Kindertagesstätte, Räume für den Vorschulunterricht und eine Mütterberatungsstelle untergebracht. Da der Bauplatz eng und das Raumprogramm umfangreich war, entschied man sich für eine Lösung, bei der die Räume um einen gemeinsamen Innenhof herum gruppiert sind. Die Haupteingänge der Tagesstätte und der Beratungsstelle sind unter schützenden Überdachungen an den Verbindungsstellen der Baumassen platziert worden.

7

7
Näkymä huoltopäädystä pääsisäänkäyntiin
8
Julkisivu 1:400
9
Leikkaus 1:400
10
Näkymä Kannistontieltä

8, 9

10

Das architektonische Konzept basiert auf dem Dialog zwischen zwei starken, verschiedenen geformten und in unterschiedlicher Weise behandelten Baumassen. Die bogenförmige, mit breiten Überdachungen ausgestattete Baumasse der Tagesstätte macht einen geschützten Eindruck, und ihre Fassadenflächen sind mit hellen Holzschutzmitteln transparent gestrichen worden. Die parallel zur Straße verlaufende Baumasse hat die Form eines Rechtecks, und sie ist verkleidet mit Brettern, zwischen denen Fugen gelassen wurden. Die Bretter sind mit einer Deckfarbe angestrichen worden. Der Innenhof bildet ein Atrium, das außer zum Spielen auch für diverse Veranstaltungen genutzt werden kann. Es ist ein akustisch ungestörter Hofraum, an den sich die Eingangshalle, der Festsaal und der Gemeinschaftsraum direkt anschließen. Auf dem Innenhof können an den Abenden und Wochenenden kulturelle Aktivitäten veranstaltet

werden. Auf dem Hof befindet sich unter einer bogenförmigen Überdachung ein mit Holz verkleideter Patio, wo man sich aufhalten kann, ohne befürchten zu müssen, dass man an den Schuhen Schmutz oder Sand mit in die Innenräume trägt. Das Gebäude ist fast völlig aus Holz errichtet. Das vertikale Gebälk ist in der Holzrahmenbauweise (Plattform-System) mit Pfeilern und Trägern errichtet worden. Dieses Konstruktionssystem ist an den Fassaden sichtbar geblieben, was der Außenarchitektur ihren Rhythmus gibt. Die Fassaden haben eine Bretterverkleidung, die durch offene Fugen und deutlich sichtbare Grenzleisten gegliedert wird. Unter den langen Traufen und den Pfeilerarkaden sind die Fassaden mittels des WISA Facade-Sperrholzkassettensystems ausgeführt worden. Im Werk fertig bearbeitete und oberflächenbehandelte Platten sind wie Schuppen einander überlappend angebracht

worden. Ein hoher Saal unterbricht die lange Fassade an der Straße Kannistontie, und sein Charakter ist betont worden, indem man den Bogen der Bühne an der Fassade mit einander überlappenden vertikalen Brettern nach Art von Schindeln verkleidet hat. Die Pfeiler sind aus massivem Holz gedreht, die Träger sind aus Leimschichtholz oder massivem Holz

11
Detalji limitetystä vanerijulkisivusta

12
Sisäpiha katolta nähtynä

13
Näkymä sisäpihalta

11

12

13

JARDIN D'ENFANTS ET CENTRE DE CONSULTATION POSTNATALE VANTAA

Le bâtiment abrite un jardin d'enfants, une classe d'enseignement préscolaire et un centre de consultation postnatale. Comme le terrain était étroit et la surface nécessaire grande, on a opté pour une solution où tous les locaux se trouvent autour d'une cour intérieure commune. Les entrées principales du jardin d'enfants et du centre de consultation postnatale sont placées dans des raccordements abrités de masses de bâtiments. Le concept architectural est basé sur l'interaction de deux masses de bâtiments de différentes formes et traitées différemment. La masse concave du jardin d'enfants est flanquée d'une large galerie et elle est bien abritée. Ses

surfaces extérieures sont revêtues de peintures transparentes claires qui protègent le bois. La masse de bâtiment parallèle à la rue est rectangulaire et revêtue d'un assemblage peint de planches imbriquées.

La cour intérieure rappelle un atrium et peut être utilisée non seulement pour le jeu, mais aussi pour des manifestations publiques. C'est un lieu extérieur tranquille directement rattaché au hall d'entrée, à la salle des fêtes et à la salle de club. La cour est donc un bon cadre pour des activités culturelles en soirée et durant les week-ends. Le sol de la galerie concave est en bois, ce qui permet d'y jouer sans que la boue ou le sable n'entrent dans le bâtiment.

Le bâtiment est presque entièrement en bois. La charpente verticale a été faite en appliquant le système plateforme ouvert et le système de piliers-poutres. La disposition des extérieurs fait apparaître le système de construction qui

donne à l'architecture extérieure son rythme de base. Les extérieurs sont revêtus d'assemblages de planches imbriquées séparés par des listaux et des joints ouverts bien apparents. Les extérieurs sous les longues corniches et les arcades à piliers ont été faits en cassettes de contreplaqué WISA Facade selon un certain système de montage. Les panneaux usinés et peints en usine se chevauchent comme des écailles. La haute salle interrompt la longue façade qui donne sur la rue Kannistontie et a été mise en évidence par l'accentuation de la courbe de la scène à l'aide de planches verticales qui se chevauchent comme des bardeaux. Les piliers sont en bois massif usiné au tour et les poutres en bois lamellé ou en bois massif.

14,15
Aula ja pienryhmätila

16
Näkymä salista

14

15

16

PÄIVÄKOTI JA NEUVOLA
KANNISTO, VANTAA

RAKENNUTTAJA
Vantaan kaupunki, Tekninen toimiala
Projektinjohtajat Mikko Väisänen ja
Juha Vuorenmaa
Projektiarkkitehti Jarmo Fäldt

ARKKITEHTI
Studio Suonto Oy/Yrjö Suonto, Katariina
Kosonen, Liisa Salminen ja Kari Lahti

RAKENNESUUNNITTELU
Insinööritoimisto Kimmo Kaitila Oy/
Pentti Väinämö ja Jari Salminen

LVI-SUUNNITTELU
Insinööritoimisto Hewair Oy/
Seppo Nuutinen

SÄHKÖSUUNNITTELU
Insinööritoimisto Pertti Talja Oy/Pertti Talja

PIHA- JA VIHERSUUNNITTELU
Suunnittelutoimisto Viherviiva/Terttu Hilli

RAKENNUTTAJAKONSULTTI
Insinööritoimisto Pöysälä & Sandberg/
Matti Savolainen
Työmaavalvoja Seppo Tamminen

URAKOITSIJAT

Projektinjohtourakoitsija:
CM-Urakointi Oy/projektipäällikkö
Risto Ketola
Työmaapäällikkö Janne Ketola
Projekti-insinööri Masa Heiska

Runko-, sisätyö- ja julkisivu-urakka:
Majakotimber Oy/Juha Kovanen
Työmaamestarit Olavi Manninen ja
Matti Laapio

LVI-urakka:
Forssan LVI-valmiste Oy/Matti Lehtonen

Sähköurakka:
Sähkö Lantee Oy/Jan Lehtonen,
Jouko Piipponen

Kerrosala 1510 m²
Tilavuus 5800 m³

VALOKUVAT
Yrjö Suonto

PUISTORAVINTOLA KUPITTAAN PAVILJONKI

TURKU

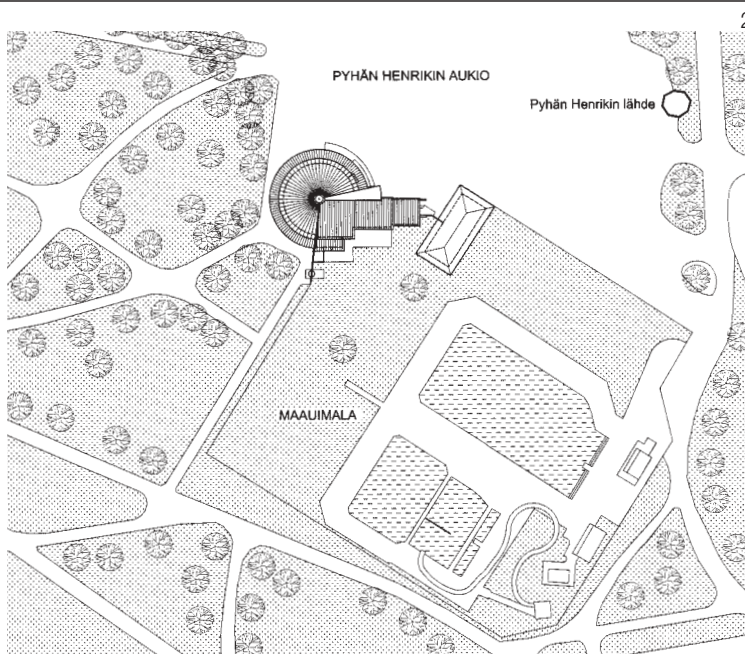
Arkkitehdit Stenman Oy

1

Kupittaaalla ja erityisesti sen lähteellä on vuosisatojen takainen historia aluksi uhripaikkana ja myöhemmin 1500-luvulla juhannusjuhlien viettopaikkana. 1900-luvun alussa alettiin Kupittaaalla juhla vappua. 1600-luvun lopulla Turun Akatemian professori Elias Tillandz vakuuttui Kupittaan lähteen veden terveyttä edistävästä vaikutuksista. Hänen aloitteestaan lähteen viereen rakennettiin sairastupa sekä myöhemmin kylpyläpaviljonki ja kaivuhuone-juhlasalirakennus, joissa tanssittiin ja pidettiin ravintolaa. 1800-luvun loppupuolella tulipalojen ja tiukentuneiden moraalikäsitusten seurauksena toiminta kuihtui ja rakennuksia purettiin. Talvisodan aikana juhlasalirakennus tuhoutui pommituksissa ja jäljelle jäi vain kahdeksankulmainen lähdehuone. Sotien jälkeen Erik Bryggman teki suunnitelman Kupittaan paviljongin uudeksi rakennukseksi, mutta se jäi toteuttamatta.

1990-luvulla Kupittaan alueen aktiivinen elvyttäminen tuli ajankohtaiseksi, kun se sai oman osuutensa Itä-Turkuun kohdistetusta EU-rahoituksesta. Kupittaan paviljonki on osa Turun kaupungin Elämysten Maa-projektia, jonka tarkoitus on kehittää Kupittaan puistoa kulttuuri- ja matkailukohteena. Samassa yhteydessä myös Kupittaan paviljongin henkiin herättäminen tuli mahdolliseksi. Uusi paviljonki on sijoitettu Pyhän Henrikin aukion laitaan entisen ravintolan paikalle ja nykyisinkin viereä toimivan maauimalan yhteyteen.

PARK RESTAURANT KUPITTAAN PAVILION, TURKU

The history of Kupittaa and its spring, in particular, stretch back hundreds of years. It was first known as a sacrificial site and, in the 16th century, it was known as a place to celebrate Midsummer. At the end of the 17th century, people were convinced that the water from the spring had health-promoting effects and a sanatorium was built next to it. Later on, a spa pavilion and well/ballroom building were built. In the 19th and 20th centuries, the buildings were razed and destroyed by fire and in bombings. The only building left standing is the octagonal spring room.

In the 1990s, it was time to actively revive the Kupittaa area as it had received its own share of the EU funding that had been allocated for eastern Turku. The Kupittaa pavilion is part of the City of Turku's Land of Experience project,

1
Länsisivu

2
Asemapiirros

3
Paviljonki aukion yli nähtynä

4
Sivu maauimalalle

3

4

the objective of which is to develop Kupittaa Park as a cultural and travel destination. In conjunction with this, it became possible to resurrect the Kupittaa pavilion. The new pavilion is located where the old restaurant used to be located and in conjunction with the ever busy outdoor swimming pool. The circular restaurant hall opens up onto the square and the park as much as possible. The part of the restaurant that serves the outdoor swimming pool next door has been clearly set apart from the restaurant hall. The roof of the hall, which faces north and east, has been raised spirally to let in light, which has even let the morning light reach the hall through the upper windows in the wing. The choice of what shape the building was going to take was influenced by the traditionally circular dance floors that can be found outside in Finland during the summer, by the pavilions of the yacht clubs in the Turku region and the idea of the circuses

that have been performing in the adjacent square since the beginning of the 19th century. The building's frame is made of fir glulam. The radial rafters of the hall form a projection, both away from and towards the centre. The light well in the centre is based on the beam projections. Moving anticlockwise, each beam is 80 mm higher than the beam next to it, which creates the upwards spiral effect of the ceiling. The walls are clad in painted and stained panels as well as partially in plywood with a pine surface. The wood surfaces have been varnished without pigment and a UV-resistant finish so that they age and yellow as the old pavilions did.

PARKRESTAURANT PAVILLON VON KUPITTA, TURKU

Kupittaa ist ein Stadtteil von Turku. In früheren Zeiten diente das Gebiet, in dem sich eine Quelle befindet, als Opferstätte, und im 16. Jahrhundert wurde dort die Mittsommernacht gefeiert. Gegen Ende des 17. Jahrhunderts begann man, an die gesundheitsfördernde Kraft der Quelle zu glauben, und man erbaute in deren Nähe eine Krankenstube und später einen Kurpavillon und ein Gebäude für Feste. Die im 19. und 20. Jahrhundert errichteten Gebäude sind abgerissen worden, oder sie wurden durch Brände und bei den Bombardierungen des Krieges zerstört. Nur das achteckige Gebäude mit der Quelle ist übrig geblieben.

In den neunziger Jahren des 20. Jahrhunderts ging man daran, Kupittaa wieder zu beleben, als das Gebiet seinen Anteil an der für die

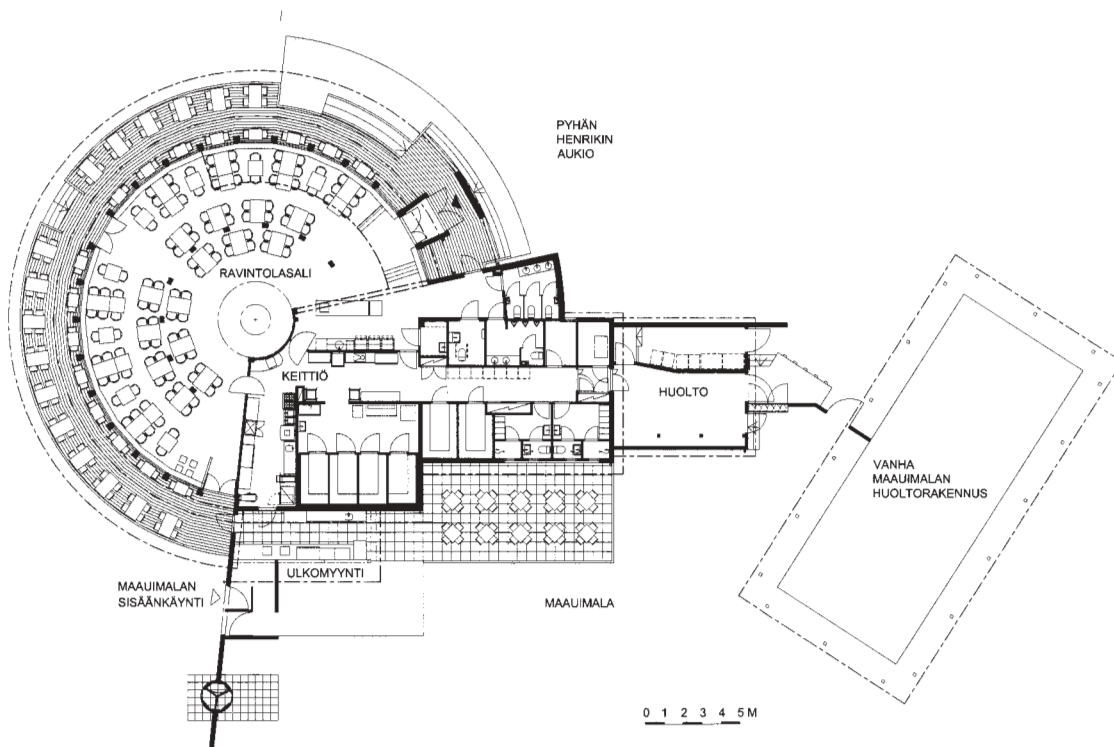
5

5,8
Terassi

6
Pohjapiirros 1:400

7
Ravintolasali

9
Kaareva ulkoseinä

6

7

Osteile von Turku gedachten EU-Finanzierung erhielt. Der Pavillon von Kupittaa ist ein Teil des von der Stadt Turku betriebenen Projekts „Land der Erlebnisse“, das zum Ziel hat, das Gebiet zu einem Kulturobjekt und Ausflugsziel zu machen. In diesem Zusammenhang wurde es möglich, den Pavillon von Kupittaa zu neuem Leben zu erwecken.

Der neue Pavillon steht an der Stelle des einstigen Restaurants und neben einem heutzutage gut frequentierten Freibad. Der runde Saal des Restaurants öffnet sich möglichst breit sowohl zu einem Platz als auch zum Park hin. Der Teil des Gebäudes, der dem benachbarten Freibad dient, ist deutlich von dem eigentlichen Restaurantsaal getrennt. Der Einfall von natürlichem Licht in den Saal, der sich nach Norden und Osten hin öffnet, ist verbessert worden, indem man die Decke spiralförmig angehoben hat, wodurch durch die oberhalb des Flügeltrakts gelegenen

Pyöreän muotoisena ravintolasali avautuu mahdollisimman paljon sekä aukiolle että puistoon. Viereistä maauimalaa palveleva osa on selkeästi erotettu itse ravintolasalista. Pohjoiseen ja itään avautuvaan saliin on saatu valoisuutta nostamalla katto spiraalimaisesti niin, että aamupäivänkin aurinko tulee sisään siipiosan yläpuolisista ikkunoista. Osaltaan rakennuksen muodon valintaan ovat vaikuttaneet mm. perinteiset pyöreät kesätanssilavat ja Turun seudun pursiseurojen paviljongit sekä ajatukset sirkuksista, jotka ovat esiintyneet viereisellä aukiolla jo 1800-luvun alusta ja jatkavat edelleen.

Rakennuksen runko on kuusiliimapuuta. Salin säteittäiset kattopalkit muodostavat ulokkeen sekä ulospäin että kohti keskivistettä. Keskustan valokuilu on rakennettu palkkiulokkeiden varaan. Jokainen palkki on vastapäivään laskien 80 mm viereistä palkkia korkeammalla, millä saadaan aikaan katon spiraalina nouseva muoto. Seinäverhoukset ovat maalattua ja pet-sattua paneelia sekä osaksi mäntypintaista vaneria. Puupinnat on lakattu ilman pigmenttiä ja UV-suoja-aineita, jotta ne patinoituvat ja kellastuvat vanhojen paviljonkien hengessä.

Markku Stenman

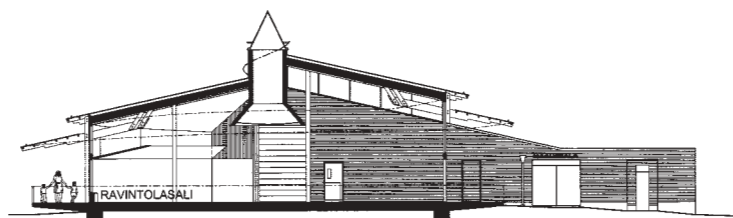
8

9

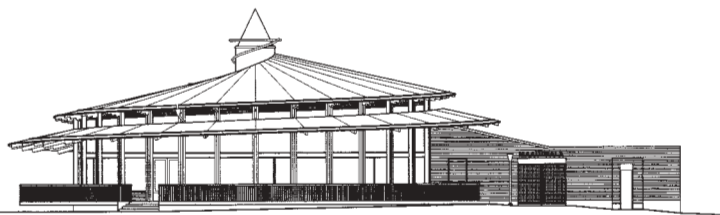

Fenster die Morgensonne in den Saal scheinen kann. Auf die Form des Gebäudes haben unter anderem die traditionell runden Tanzböden, die Pavillons der Segelklubs aus Turku und Umgebung sowie die Assoziation an einen Zirkus einen Einfluss gehabt. Auf dem Platz neben dem Gebäude gastieren seit dem Beginn des 19. Jahrhunderts regelmäßig Zirkusse. Das Skelett des Gebäudes besteht aus Fichtenleimholz. Die strahlenförmig angebrachten Dachbalken ragen außen wie innen über das Gebäude hinaus. In der Mitte wurde mit Balken ein Lichtschacht gebaut. Ein jeder Dachbalken liegt – entgegen dem Uhrzeigersinn betrachtet – 80 Millimeter höher als der Balken davor, wodurch sich die spiralförmig hebende Form des Dachs ergibt. Die Wände sind mit gestrichenen und gebeizten Holzpaneelen und zum Teil auch mit Sperrholz (oberes Furnier Kiefer) verkleidet. Die Holzflächen sind mit einem Lack ohne

Pigmente und einem UV-Schuttmittel gestrichen worden, so dass sie wie die alten Pavillons im Laufe der Zeit ein schönes, gelbliches Patina annehmen.

12
Tuulikaapin sisänurkka

13
Palkkiliitos

14
Ravintolasali

15
Pilarin jalka terassilla

16
Seinäleikkaus, ravintolasali ja terassi

10

11

12

RESTAURANT DANS LE PARC PAVILLON DE KUPITTA, TURKU

L'histoire de Kupittaa et en particulier de sa source remonte à plusieurs siècles. Ce fut d'abord un lieu de sacrifice, puis au 16ème siècle un lieu de célébration de la Saint-Jean. On acquit la conviction, à la fin du 17ème siècle, que l'eau de la source avait des effets bénéfiques pour la santé et on construisit près de la source une infirmerie et plus tard un pavillon de bains et un puits dans une salle servant en même temps de salle des fêtes. Des bâtiments ont été démolis ou détruits dans des incendies et des bombardements aux 19ème et 20ème siècles. Il n'en reste que la salle octogonale où se trouve le puits.

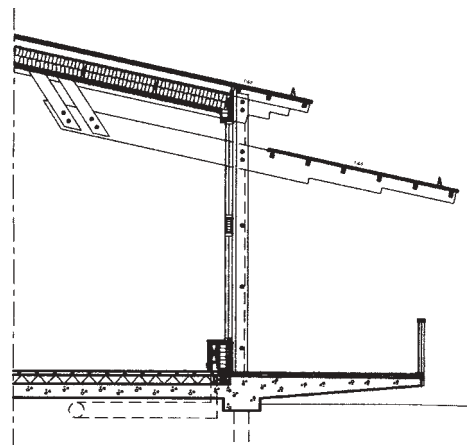
La remise en état du parc de Kupittaa est devenue un sujet d'actualité grâce à la

subvention accordée par l'UE pour la partie est de la ville de Turku et dont le parc a eu sa part. Le pavillon de Kupittaa fait partie du projet Elämysten Maa (Pays des expériences) de la ville de Turku destiné à développer le parc de Kupittaa comme lieu culturel et touristique. Il est devenu en même temps possible de refaire le pavillon de Kupittaa. Le nouveau pavillon se trouve à la place de l'ancien restaurant et est attenant à la piscine en plein air qui est très animée. La salle de restaurant ronde donne en grande partie sur la place et le parc. La partie ouverte sur la piscine est nettement séparée de la salle de restaurant principale. Cette salle, orientée vers le nord et l'est, reçoit la lumière du matin par les fenêtres que la forme spirale du toit a permis de ménager dans la partie supérieure de l'aile. Le choix de la forme du bâtiment a été inspiré entre autres par les estrades de danse traditionnelles en plein air, les pavillons des

yacht-clubs de la région de Turku et les cirques qui donnent leurs représentations sur la place toute proche depuis le début du 19ème siècle. L'ossature du bâtiment est en bois de sapin lamellé. Les poutres rayonnantes du toit de la salle ressortent en saillie à l'extérieur et au centre. Le puits de lumière placé au centre a comme points d'appui les saillies des poutres. Chaque poutre est placée, dans le sens inverse des aiguilles d'une montre, à 80 mm plus haut que la poutre précédente, ce qui permet d'obtenir la forme spirale du toit. Les murs sont revêtus de panneaux peints ou vernis ainsi que de contreplaqués de pin. Le vernis ne contient pas de pigment ni de produits protégeant contre les rayons ultraviolets pour que les surfaces en bois se patinent et jaunissent à la manière des anciens pavillons.

13

16

14

15

PUISTORAVINTOLA KUPITTAAN
PAVILJONKI
TURKU

RAKENNUTTAJA
Turun kaupunki, Tilalaitos/Tiina Koski,
Jorma J Laine

ARKKITEHTISUUNNITTELU
Arkkitehdit Stenman Oy/Markku Stenman,
Tommy Gustafsson, Elina Juureva,
Eveliina Kaasinen

RAKENNESUUNNITTELU
Turun Juva Oy

LVI -SUUNNITTELU
Enermatic Oy

SÄHKÖSUUNNITTELU
APT- Elektro Oy

PÄÄURAKKA
Rakennus-Salama Oy

Kerrosala 398 m²
Tilavuus 1950 m³

VALOKUVAT
Markku Stenman

POHJOIS-KARJALAN OPISTON LIIKUNTAHALLI

NIITTYLAHTI

Liikuntahalli on toteutettu Pohjois-Karjalan Koulutuskuntayhtymän järjestämän arkkitehtuurikilpailun voittaneen ehdotuksen pohjalta. Kilpailun eräänä lähtökohtana oli puurakentamiskäytäntöjen kehittäminen ja edistäminen koulutuskuntayhtymän hankkeissa ja ao. Niittylahdenrannan asemakaava-alueella, joka oli yksi Moderni puukaupunki-ohjelman kohteita.

TONTIN JÄRJESTELYT

Liikuntahallin sijoituspaikka on valittu opiston alueen kivirakenteisen päärakennuksen erityisasemaa korostamaan. Liikuntasalirakennus on viety sivuun päärakennuksen keskusaksella korostavasta sommitelmasta ja sijoitettu havupuuvaltaiselle metsikköalueelle, jossa karkea julkisivumateriaali ja pintakäsittely sitovat sen ympäristöönsä.

Toisaalta halli on sidottu toiminnallisista syistä opiston ns. vanhaan "urheilutaloon" kevyellä puurakenteisella katoksella. Liikuntahallin aputilat on sijoitettu matalaan rakennusosaan, joka vaalean värityksensä ja mittakaavan puolesta yhdistää tilaohjelmaltaan ja korkeudeltaan suuremman halliosan opiston alueen muihin puurakennuksiin. Näillä periaateratkaisuilla hallin suunnittelussa on otettu huomioon rakennuksen arkkitehtuurin sovittaminen alueen entiseen miljööseen.

RAKENNERATKAISUT

Rakennuksen suunnitteluratkaisujen tavoitteena on ollut käyttää puurakenteita ja puupohjaisia verhouksmateriaaleja mahdollisimman laajasti kuten kilpailuohjelmassa edellytettiin.

Salin kantavina rakenteina toimivat liima-puupilarit ja vetotangoilla varustetut kertonpuupalkit. Vetotankorakenteet on tuettu salin pituussuunnassa teräksisin vinotukirakentein, jotka muodostavat vetotankojen kanssa ilmavan kannatusrakenteen normaalisti massiivisiin palkkiratkaisuihin verrattuna.

Salin yläpohja on toteutettu puurakenteisena, tavanomaisesti tehtynä tuuletettuna yläpohjarakenteena. Seinärakenteiden runko saliosassa on tehty kertonpuusta ja aputilasiivessä normaalista sahatavarasta. Sisäverhoukslevynä on käytetty yleensä kuullotettua ja lakattua vaneria. Ääntä vaimentavana verhouksena on käytetty em. vaneria rei'itettynä tai kuultokäsiteltynä puurimoitusta.

Saliosan ulkoverhous on tuuletettu, vaaleanruskeaksi tervapohjaisella puunsuoja-aineella käsiteltyä 50 x 100 mm lankkua, joka on asennettu esivalmistettuina julkisivuihin.

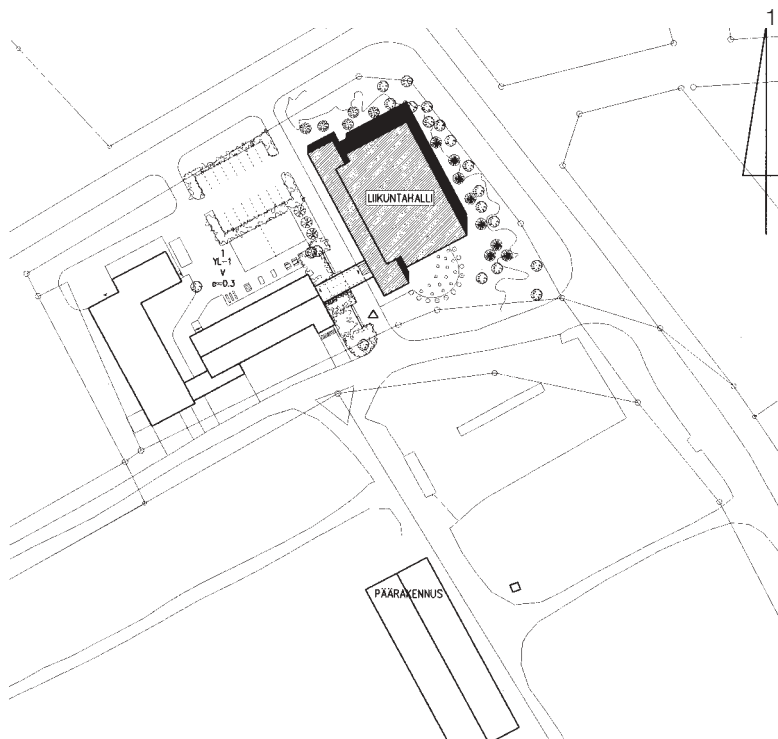
Halliosan paksu kakkosnelospuuverhous on ratkaisuna uusi alueella. Perusteena ko. ratkaisun käytölle on puujulkisivun kestävyden parantaminen julkisessa rakennuksessa, jonka suunniteltu käyttöikä

on pitkä. Rakennuksen paksu, suojaava puu-ulkovaippa kestää säärasituksia ja ajan hammasta huomattavasti paremmin kuin verhouslauta. Matala aputiloja sisältävä rakennusosa on verhottu vaalealla kuultomaalatulla 32 x 95 mm vaakaverhouspaneelilla.

Liikuntahallin asuntoalueen puoleinen julkisivu on kevennetty yläosastaan ns. Reglit-lasilankkuelementeillä, jolloin pimeällä liikuntahallin valot kajastavat koko julkisivun yläosassa Niittylahdentielle päin. Julkisivun alaosaan on lisätty kapeita pystyikkunoita, joista on näköyhteys ulos. Rakennuksen räystäärakenteet ovat liimattua Kerto-kattolevyä ja räystäät kurkottavat pitkälle yli julkisivupinnan suojaten julkisivuja.

Liikuntasalin lattia on liikuntakäyttöön sopiva lämpökäsittelystä koivulankusta tehty ns. joustolattia. Muut lattiat ovat pääosin kuivapuristelaattaa, kuntosalissa ja opetustilassa ja aulatilassa kumimattoa.

Laaja verhoamattomien puurakenteiden ja pintojen käyttö on edellyttänyt rakennuksen rakentamista paloluokkaan P3. Tällöin liikuntasali muodostaa oman palo-osaston varustettuna paloilmoituslaitteistolla.

SPORTS CENTRE NIITTYLAHTI

The sports centre that has been realised is based on the winning proposal from the architectural invite competition arranged by the North Karelia Educational Federation of Municipalities. One of the premises for the competition was the development and promotion of wooden construction solutions in projects and in the zoned area of Niittylahdenranta, which is one of the targets of the Modern Wooden Town project.

The sports centre is situated so that it emphasises the special status of the campus' main building, which is constructed of stone. The sports hall building has been placed to the side of the composition highlighting the central axis of the main building, in a forest area dominated by coniferous trees, where the rough material

- 1
Asemapiirros
- 2
Sisäänkäynti
- 3
Näkymä päärakennukselta

2

3

used in the façade and the surface treatment bind the building to its environment. On the other hand, the centre is tied to the institute's old sports building, for functional reasons, by a lightweight, wooden canopy. The auxiliary facilities for the sports centre are located in the lower part of the building, which, due to its light colour scheme and scale, connects the larger centre to the other wooden buildings on the campus space-wise and height-wise. The goal for the building's design solutions was that wooden structures and wood-based sheathing materials should be used as extensively as was required by the competition brief. Glulam columns and LVL beams outfitted with tensions rods act as the hall's load-bearing structures. The tension rod structures have been supported by steel structures of diagonal braces longitudinally across the hall. These braces, along with the tension rods, create a light support system, in comparison to the

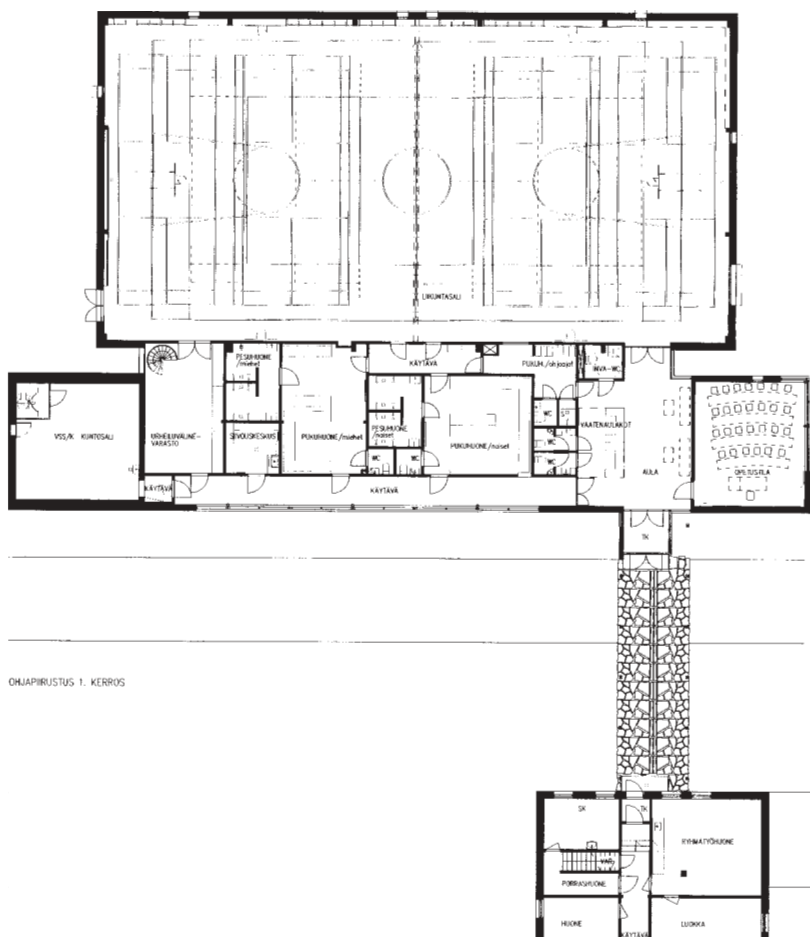
normally massive beam solutions. For the most part, varnished and lacquered plywood has been used to cover the interior. Perforated plywood or varnished wooden laths have been used to absorb sound. Ventilated, light-brown planks (50x100 mm) that have been treated with a tar-based wood preservative were used as the exterior cladding for the hall section. These planks were installed on the façades already prefabricated. The reason for using a thick cladding was to improve the durability of wood façades in public buildings, which have a long planned life expectancy. The short auxiliary facility section of the building is clad in horizontal cladding panels (32x95 mm) thinly coated in light-coloured paint. The eaves structures of the building are glued kerto roofing sheets and the eaves hang far over the façade surface, protecting the façades.

The floor of the sports hall is a spring floor made of heat-treated birch planks. The dimensioning of the sports hall is derived from the concept of versatility and it can be divided into two separate parts. The headroom in the hall is 7 m.

- 4
Vanha ja uusi rakennus
- 5
Pohjapiirros 1:400
- 6
Julkisivu Niittylahdentielle

4

5

6

7

TURNHALLE NIITTYLAHTI

Die Turnhalle ist auf der Grundlage eines Entwurfs ausgeführt worden, der in einem vom Zweckverband Bildungswesen der Provinz Nordkarelien ausgeschriebenen Architekturwettbewerb den ersten Preis erhalten hatte. Eine Voraussetzung in dem Wettbewerb war die, dass das Bauen mit Holz gefördert und hierfür Lösungen entwickelt werden sollten. Insbesondere galt dies für die Projekte des besagten Zweckverbands und das im Bauleitplan bezeichnete Gebiet „Niittylahdenranta, welches zu dem Projekt „Moderne Holzstadt“ gehört. Der Standort der Turnhalle wurde so gewählt, dass die besondere Stellung des aus Stein gebauten Hauptgebäudes der Fachschule unterstrichen wird. Die Turnhalle wurde aus der Komposition, die die Zentralachse des

TOIMINNALLISET RATKAISUT

Liikuntasalin mitoitus perustuu monikäyttöisyyteen. Annetun pinta-alan 560 m² puitteissa on sali jaettu kahteen osaan. Tällöin saliin voidaan sijoittaa kaksi + kaksi sulkapallokenttää ja kaksi riittävän väljää koripallon harjoituskenttää poikittain. Koko salin ollessa käytössä voidaan pelata lentopalloa ja koripalloa virallisilla kenttämitoilla ja tennistä reuna-alueiltaan "supistetulla" kentällä. Salin vapaa korkeus on 7 m. Tanssi- yms. liikuntaa varten toiseen salin osaan on sijoitettu peiliseinä, joka suojataan ylösnostettavalla vanerisuojailevyllä ja toiseen päähän kiipeilyseinä.

Puku- ja pesutiloissa on erotettu "liikainen" ja "puhdas" liikenne toisistaan siten, että salin molempia puolia voidaan käyttää toisistaan riippumatta. Salin osia erottaa nostoseinä. Urheiluvälinevarasto on sijoitettu liikuntasalin viereen lähelle kuntosalia, joka sijaitsee väestönsuojassa.

Esa Piirainen

8

Hauptgebäudes betont, herausgenommen und in einem hauptsächlich mit Nadelbäumen bewachsenen Gebiet platziert, wobei das grobe Fassadenmaterial und die Oberfläche das Gebäude an die Umgebung anbinden. Auf der anderen Seite wollte man die Halle mit einem leichten, aus Holzkonstruktionen bestehenden Dach an das so genannte alte Sporthaus der Schule anbinden. Die Hilfsräume der Turnhalle sind in einem niedrigen Gebäudetrakt untergebracht, der durch seine helle Färbung und seinen Maßstab den größeren Hallenteil mit den übrigen Holzgebäuden auf dem Gelände verbindet.

Ein Ziel für die Planung des Gebäudes war es, in möglichst hohem Umfang Holzkonstruktionen und Verkleidungsmaterialien auf Holzbasis einzusetzen – was auch schon die im Wettbewerbsprogramm genannte Vorgabe war. Als tragende Konstruktionen fungieren in der

Halle Pfeiler aus Leimholz und mit Zugstangen versehene Träger aus Leimschichtholz. Die Zugstangenkonstruktionen sind in der Längsrichtung der Halle mit Schrägstützen aus Stahl gestützt, die zusammen mit den Zugstangen eine im Vergleich zu den üblichen Balkenlösungen luftige Deckenkonstruktion bilden. Für die innere Auskleidung der Halle wurde lasiertes und lackiertes Sperrholz verwendet. Als schalldämmende Verkleidungsteile dienen unter anderem perforierte Sperrholzplatten oder lasierte Holzlattenkonstruktionen. Von außen ist der Hallentrakt mit unterlüfteten Brettern (50 x 100 mm) verkleidet, die mit einem Holzschutzmittel auf Teerbasis hellbraun gestrichen wurden. Die Außenverkleidung ist relativ dick, aber es ging auch darum, für ein öffentliches Gebäude mit langer Lebensdauer eine möglichst langlebige Holzfassade zu erstellen. Der niedrige Gebäudetrakt mit den

Hilfsräumen ist mit waagrecht angebrachten Paneelen (32 x 95 mm) verkleidet, die in einer hellen transparenten Farbe gestrichen wurden. Die Traufenkonstruktionen des Gebäudes bestehen aus Leimschichtholz-Dachplatten, und die Traufen sind weit über die Fassadenränder hinaus gezogen, um die Fassaden zu schützen. Der Fußboden in der Turnhalle ist ein so genannter elastischer Boden, der aus wärmebehandelten Birkenbrettern erstellt wurde und sich für Sport und Gymnastik gut eignet.

Bei der Bemessung der Turnhalle wurde an eine vielfältige Nutzung gedacht. Die Halle lässt sich zum Beispiel in zwei Teile unterteilen. Ihre lichte Höhe beträgt 7 m.

10

11

9

SALLE DE SPORTS NIITYLAHTI

La salle de sports a été construite selon le projet qui a remporté le concours d'architecture sur invitation organisé par Pohjois-Karjalan Koulutuskuntayhtymä (groupement communal de la Carélie du Nord pour la formation). L'un des objets de ce concours était de développer et de promouvoir la construction en bois dans les projets du Koulutuskuntayhtymä et dans la zone d'aménagement urbain de Niittylahdenranta incluse dans le projet Ville moderne en bois. La salle de sports a été disposée de manière à mettre en valeur le bâtiment principal en pierre de l'école. Elle a été placée en dehors de l'ensemble disposé autour de l'axe central du bâtiment principal, sur un terrain comprenant principalement des conifères. Son revêtement extérieur rugueux et le choix des peintures

la rattachent à son environnement. Pour des raisons fonctionnelles, la salle s'harmonise d'autre part avec l'ancien bâtiment des sports de l'école grâce à un léger abri en bois. Les locaux auxiliaires de la salle de sports se trouvent dans la partie basse du bâtiment qui, par sa couleur claire et ses dimensions, associe la salle élevée aux autres bâtiments en bois de la zone.

La conception du bâtiment se basait sur une utilisation maximum des structures et des matériaux de revêtement en bois de la manière exigée dans les dispositions du concours. Les structures portantes de la salle sont des piliers de bois lamellé et des poutres en bois stratifié munies de tirants. Les structures comportant des tirants sont soutenues dans le sens de la longueur de la salle par des jambes de force qui forment avec les tirants une structure de soutien légère en comparaison des constructions massives en

poutres généralement utilisées. Les revêtements intérieurs sont principalement en contreplaqué peint avec une peinture transparente et laquée. Du contreplaqué perforé ou des lattes de bois peintes avec une peinture transparente sont utilisées comme revêtement insonore. Le revêtement extérieur de la partie du bâtiment où se trouve la salle est aéré et formé de planches de 50 x 100 mm peintes en brun clair avec un produit de protection du bois à base de goudron. Les structures en planches préfabriquées ont été montées sur les murs. L'amélioration de la résistance du revêtement en bois est la raison pour laquelle un revêtement extérieur épais a été utilisé dans cet édifice public dont la durée de vie prévue est longue. La partie basse du bâtiment où se trouvent les locaux auxiliaires est revêtue de panneaux horizontaux de 32 x 95 mm peints avec une peinture transparente claire. Les corniches du bâtiment sont faites de panneaux

- 9
Räystäät
- 10,11
Julkisivun puuverhousdetaljeja
- 12
Naulakot
- 13
Salin kattorakenteet
- 14
Liikuntasali

12

13

14

*de toit Kerto collés et elles sont très saillantes pour protéger la façade.
Le plancher de la salle de sport est un plancher "flexible" en planches de bouleau traitées thermiquement.
La salle de sport est dimensionnée de manière à être polyvalente et elle peut être divisée en deux parties. Elle a une échappée de 7 m.*

POHJOIS-KARJALAN OPISTON
LIIKUNTAHALLI
NIITTYLAHTI

RAKENNUTTAJA
Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä

ARKKITEHTISUUNNITTELU
Arkkitehtitoimisto Esa Piirainen Oy/
Arkkitehti Esa Piirainen,
arkkitehti Ilkka Kärnä

RAKENNESUUNNITTELU
Insinööritoimisto Joensuun Juva Oy

LVI-SUUNNITTELU
Insinööritoimisto Jormakka Oy

SÄHKÖSUUNNITTELU
Insinööritoimisto Varpiola Oy

AUTOMAATIOSUUNNITTELU
Insinööritoimisto Varpiola Oy

PÄÄURAKOITSIJA
Rakennusliike A Taskinen Oy

Kerrosala 967 m²
Bruttoala 1086 m²
Tilavuus 7930 m³

VALOKUVAT
Esa Piirainen

PUU-PAAVOLA

LAHTI

Arkkitehtisuunnittelu Pauli Lindström Oy

Päijät-Hämeen puukerrostaloprojekti alkoi vuonna 1995 ja sen vetäjä oli koko sen keston ajan insinööri Aarno Lämpsä. Hän haastatteli ja kartoitti Päijät-Hämeen puualan osaaajat. Projektin tavoitteena oli löytää mahdollisimman monta ryhmittymää, jotka pystyisivät tarjoamaan tuotteen nimeltä puukerrostalo, ainakin sen puuosat. Koko vetovastuun betoniosista, rakennusten valmistumisesta ja markkinoinnista otti Skanska Etelä-Suomi Oy Lahden konttori.

Projektin yhteydessä tuotiin ja kehitettiin mm. ns. Platform rakentamisjärjestelmää, joka osoittautui Paavolassa kuitenkin enemmän puutavaran mitoitusjärjestelmäksi kuin rakentamistapahtumaa edistäväksi järjestelmäksi. Puu-Paavolan viimeisimmät kerrostalojen rungot tehtiin elementeistä Platform-mitoituksella.

Ensimmäinen As. Oy Lahden Pinja valmistui tammikuussa -98. Sen runko tehtiin elementeistä ns. Puukeskusryhmän toimesta. Puuosat toimitti Päijänteen Puuelementti Oy Sysmästä ja asensi Rakennusliike Taavila Orimattilasta. Rakennuksen välipohjat olivat vielä raskaita ristikkorakenteita täynnä palovillaa; tehtiin hän se poikkeamalla palomääräyksistä. Parvekkeet ja portaat ovat melko massiivisia, mutta onnistumisen nimissä niiden muotoiluun satsattiin.

Toinen As. Oy Lahden Poppeli oli jo puhdas Platform toteutus. Ainoastaan työnaikaiset portaat olivat terästikkaat, jotka hidastivat merkittävästi toimintaa

työmaalla. Kohteen puuosat toimitti Puumerkki-ryhmä. Tässäkin kohteessa aloituspäätöksen viivästyminen ajoitti kriittisen rungon pystytysvaiheen sateisimpaan syksyyn. Siinä tuli kuitenkin testattua välipohjan vanerirakenteen nopea kuivuminen.

Kolmas ja neljäs talo muodostavat As. Oy Lahden Seetrin. Viimehetken päätös rakentaa kerrostalojen sijasta rivitalot ei osoittautunut hyväksi ratkaisuksi. Kolmessa kerroksessa olevan rivitaloasunnon koko kasvaa väkisinkin liian suureksi ja asunnoista tulee kalliita. Asuntojen myynti oli hidasta, kun taas kaikissa kerrostaloissa asunnot oli myyty valmistumisen kanssa samoihin aikoihin.

Viidennen talon nimi on As. Oy Lahden Pyökki. Siinä käytettiin ensikertaa rakentamisaikaisista porrasta, tulevan portaan runkoa, täydellä teholla, omilla tolpillaan seisovia, elementoituja parvekkeita ja lattian uivana osana kipsilevyjä, kuivaa rakennetta, jonka nopeaa asentamisen helppoutta ja nopeutta työmaan kokoaikainen vastaavamestari Sakari Laito kehui. Hän vertasi rakennetta vastaavan kohdan pontattuun lastulevyyn tai kuitubetonivaaluun.

Kuudes talo As. Oy Lahden Salava valmistui tämän vuoden kesäkuussa. Piha-töitä tehdään vielä, mutta kaikissa asunnoissa ovat asukkaat sisällä. Pyökistä tutut portaat, parvekkeet ja välipohjat toteutettiin myös Salavassa. Samoin koko alueen värit, detaljit ja muotokieli säilytettiin vaikka

1

2

WOODEN PAAVOLA LAHTI

A project for wooden blocks of flats in the Päijät-Häme region was launched in 1995 and was used for charting the woodworking experts in Päijät-Häme. The project's goal was to find as many groups as possible that could offer a wooden block of flats as a product, or at least its wooden parts. Platform construction, etc., was developed in conjunction with the project and the frames of the last blocks of flats built in Wooden Paavola were made out of elements using a platform design.

The first building, As. Oy Lahden Pinja, was completed in January 1998. Its framework was made of elements and its intermediate floors were still heavy lattice structures full of refractory insulation; the building was, after all, built by deviating from the fire regulations valid at the time. Specific attention was paid to the

1
Pinjan parvekkeet

2
Asemapiirros
1 Pinja
2 Pyökki
3 Salava
4 Poppeli
5 Seetri

3
Aksonometria

4
Lähestyminen Laaksokadulta

3

4

design of the balconies and the staircases. The second building, As. Oy Lahden Poppeli, however, was completely realised using platform construction.

As. Oy Lahden Seetri consists of the third and fourth buildings. A last-minute decision to build townhouses instead of blocks of flats did not prove to be a good solution. The three-storey townhouse apartments grew to be too large, which, in turn, led to them being too expensive. The name of the fifth building is As. Oy Lahden Pyökki. This building had, for the first time, staircases during construction, i.e., the frame of the future staircases was utilised to its full capacity, as well as balconies constructed out of elements standing on their own pillars. Gypsum board, which is easy and quick to install, was used for the surface structure of the floor.

The sixth building, As. Oy Lahden Salava, was completed in June 2003. The staircases,

balconies and intermediate floors used in As. Oy Lahden Pyökki were also realised in Salava. In addition, the colour scheme, details and the design language were preserved, even though the area contained five different types of balconies, four different types of staircases and intermediate floors, each stairwell had individual, designed wall protective sheeting, etc. All told, the area contains six buildings, with a total of 89 apartments. The people living in these apartments are middle-aged or older, although there are also some families with children. The residents of these buildings are active and the representatives of the housing community have already met to discuss how the whole block could be further developed by building, for instance, a community building amongst the blocks of flats.

HOLZ-PAAVOLA LAHTI

Im Jahre 1995 wurde das Projekt „Appartementshäuser aus Holz in Päijät-Häme“ eingeleitet, und in diesem Zusammenhang wurden die in dieser Provinz ansässigen Experten in der Verarbeitung von Holz erfasst. Das Ziel des Projektes lag darin, möglichst viele Organisationen ausfindig zu machen, die ein Produkt namens Holz-Appartementshaus oder zumindest die Holzteile dafür liefern könnten. Im Zusammenhang mit dem Projekt wurde u.a. das Plattform-System weiterentwickelt, und die jüngsten Skelette der Appartementshäuser von Holz-Paavola wurden mit Fertigteilen nach Plattform-Bemessung hergestellt.

Das erste Haus, die Wohnungs-AG Lahden Pinja, wurde im Januar 1998 fertiggestellt. Das Skelett des Gebäudes wurde aus Fertigteilen

5

5
Kerrostalojen ja rivitalojen välinen raitti

6
As.Oy Lahden Poppeli, pohjapiirros 1:200

AS OY LAHDEN POPPELI 2.-3. KERROS

6

errichtet, und die Geschossdecken waren noch Isolierte Fachwerkstrukturen voll mit Isolierwolle, denn ansonsten hätte das Gebäude nicht den noch damals geltenden Brandschutzbestimmungen entsprochen. Ein besonderes Augenmerk wurde auf die Gestaltung der Balkone und Treppen gelegt. Das zweite Gebäude, die Wohnungs-AG Lahden Poppeli, war bereits eine reine Realisierung des Plattform-Systems. Das dritte und vierte Haus bildeten zusammen die Wohnungs-AG Lahden Seetri. Der im letzten Moment gefasste Beschluss, statt Geschossbauten Reihenhäuser zu bauen, hat sich nicht als gute Lösung erwiesen. Bei einem Reihenhause mit drei Geschossen werden die einzelnen Wohnungen zwangsläufig zu groß und damit auch zu teuer. Das fünfte Haus bildet die Wohnungs-AG Lahden Pyökki. Beim Bau des Hauses wurde zum ersten Mal so vorgegangen, dass

die Treppe bzw. der Treppenrohbau schon während der Bauzeit errichtet wurde – ebenso wie die auf eigenen Stützpfeilern stehenden, aus Fertigteilen erstellten Balkone. Das Oberflächenteile für die Fußböden wurden Gipsplatten verwendet, also trockene Bauteile, die sich leicht und schnell einbauen ließen. Das sechste Haus, die Wohnungs-AG Lahden Salava, wurde im Juni 2003 fertiggestellt. Die aus dem fünften Haus bereits bekannten Treppen, Balkone und Geschossdecken fanden auch hier Anwendung. Außerdem wurden die Farbgebung, die Details und die Formsprache beibehalten, obwohl auf dem Gelände Balkone in fünf verschiedenen Typen sowie Treppen und Geschossdecken in vier verschiedenen Typen errichtet wurden. In jedem Treppenhaus wurden individuell geformte Wandschutzplatten angebracht. Auf dem Gelände stehen heute also sechs Gebäude mit insgesamt 89 Wohnungen.

In ihnen wohnen überwiegend Menschen mittleren und fortgeschrittenen Alters, aber auch einige Familien mit kleinen Kindern. Die Bewohner der Häuser sind aktiv, und die Vertreter der Hausgesellschaften sind bereits zusammengekommen, um darüber zu beratschlagen, wie man das gesamte Viertel gemeinsam weiterentwickeln könnte, zum Beispiel durch den Bau eines Hauses mit gemeinschaftlichen Nutzungszwecken in der Mitte des Wohngebiets.

alueella rakennettiin viittä eri tyyppiä parvekkeita, neljää eri tyyppiä portaita ja välipohjia, jokaisessa porrashuoneessa on yksilölliset, muotoillut seinänsuojalevytykset jne.

Projekti kesti niin kauan, että Skanskan Lahden konttorilla ehti vetäjäkin vaihtua; Ins. Tauno Angerian tilalle tuli ins. Kari Hovi ja projektipäällikkö Kari Lahti vaihtui Iiro Heinoseen.

Alueella on siis yhteensä kuusi rakennusta joissa on asuntoja 19 + 21 + 15 + 17 + 17 eli yhteensä 89 asuntoa. Niissä asuu keski-ikäisiä ja siitä vanhempaa väkeä, mutta myös lapsiperheitä on. Asukkaat ovat aktiivisia. Taloyhtiöiden edustajat ovat jo kokoontuneet miettimään sitä, miten koko korttelia voisi vielä kehittää yhdessä rakentamalla esim. kerrostalojen keskelle ns. korttelitalon. Myös jätehuollon korttelikohtainen ratkaisu on ollut esillä. Kerrostaloilla on jo toiminnassa yhteinen, perinteinen talonmies. Korttelitalosta kuullaan vielä.

Pauli Lindström

7

8

PUU-PAAVOLA LAHTI

Le projet d'immeubles en bois de Päijät-Häme a été lancé en 1995 pour répertorier les experts du secteur du bois dans la région de Päijät-Häme. L'objet de ce projet était de trouver autant de groupes que possible capables de fournir le produit dénommé immeuble en bois ou au moins toutes les pièces en bois nécessaires à celui-ci. Le système de construction plateforme a été perfectionné dans ce projet et les ossatures des immeubles les plus récents du quartier de Puu-Paavola ont été faites en éléments préfabriqués selon les dimensions du système plateforme. Le premier immeuble, As. Oy Lahden Pinja, a été construit en janvier 1998. Son ossature était en éléments préfabriqués et les planchers étaient des structures lourdes en grille remplies de laine anti-incendie, car le bâtiment

a été construit en dérogeant aux normes anti-incendie en vigueur. Une importance particulière a été attachée à la conception des balcons et des escaliers.

Le deuxième immeuble, As. Oy Lahden Poppeli, a été entièrement construit selon le système plateforme.

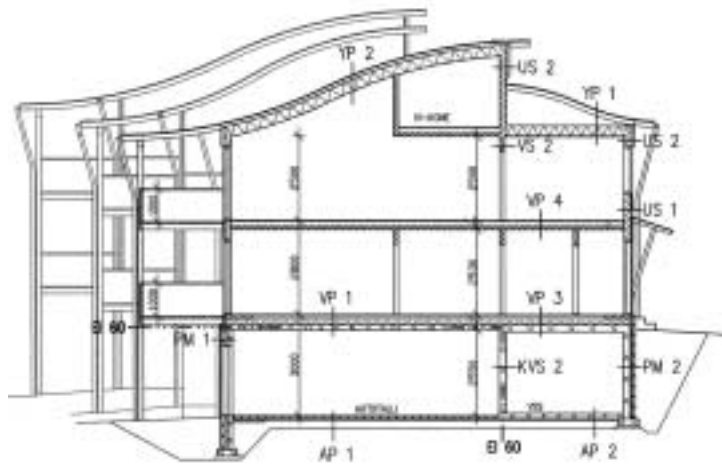
Le troisième et le quatrième immeubles forment la copropriété As. Oy Lahden Seetri. La décision de dernière minute de construire des maisons en rangée au lieu d'immeubles n'a pas finalement été une bonne solution. Un appartement à trois niveaux dans une maison en rangée est forcément trop grand et son prix trop élevé.

Le cinquième immeuble est appelé As. Oy Lahden Pyökki. On y a entièrement inclus, pour la première fois, l'escalier utilisé pour la construction, c'est-à-dire l'ossature de l'escalier à construire, et les balcons en éléments préfabriqués soutenus par des piliers.

La surface des planchers est faite de panneaux de plâtre, un matériau sec dont le montage est facile et rapide.

Le sixième immeuble As. Oy Lahden Salava a été construit en juin 2003. Il comprend des escaliers, des balcons et des planchers du même genre que ceux de Lahden Pyökki. La coloration, les détails et le langage des formes sont les mêmes dans toute la zone bien qu'il y ait cinq différents types de balcons, quatre différents types d'escaliers et de planchers et des panneaux de protection des murs conçus spécialement pour chaque escalier.

La zone comprend donc six immeubles et au total 89 appartements. Les habitants sont en majorité des personnes d'âge mûr ou plus âgés, mais il y a également quelques familles avec des enfants. Les habitants sont actifs et les représentants des copropriétés se sont déjà réunis pour étudier comment la zone pourrait être encore développée.

9

9
Rivitalojen leikkaus 1:250

10
Seetrin julkisivua ja pääty

11
Pylväsvalaisin

10

PAAVOLAN PUUKERROSTALOT
LAHTI

AS OY LAHDEN PINJA

ARKKITEHTISUUNNITTELU
Arkkitehtitoimisto Pauli Lindström Oy/
Pauli Lindström, arkkitehti SAFA

RAKENNESUUNNITTELU
Teräsbetonirakenteet: Insinööritoimisto
Asko Keronen
Puurakenteet: Rakentajain tuotekehittely-
palvelu Oy, Pertti Rautamäki, Päivi Ihalmo

LVI-SUUNNITTELU
LVI-Suunnittelutoimisto Pekka Pajunen/
Pekka Pajunen

SÄHKÖSUUNNITTELU
Insinööritoimisto Seppo Mäki Oy

POHJATUTKIMUS
Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy/
Hannu Kilponen

AS OY LAHDEN POPPELI

ARKKITEHTISUUNNITTELU
Arkkitehtisuunnittelu Pauli Lindström Oy/
Pauli Lindström, arkkitehti SAFA,
Markku Sivonen, rakennusarkkitehti

RAKENNESUUNNITTELU
Insinööritoimisto Konstru Oy/Jorma Eskola

LVI-SUUNNITTELU
LVI-Suunnittelu Pekka Pajunen/
Pekka Pajunen

SÄHKÖSUUNNITTELU
Insinööritoimisto Seppo Mäki Oy/
Seppo Mäki

11

12
Poppelin sisäänkäynti

13
Näkymä Laaksokadulta, valaisimet
portinpielissä

12

13

POHJATUTKIJA
Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy/
Hannu Kilponen

SPRINKLERSUUNNITTELU
Huber Sammutin Oy/Arja Rantala

ASUNTO OY LAHDEN PYÖKKI JA
SALAVA

RAKENNUTTAJA
Skanska Etelä-Suomi Oy/Iiro Heinonen

ARKKITEHTISUUNNITTELU
Arkkitehtisuunnittelu Pauli Lindström Oy/
Merja Forsman, rakennusarkkitehti

RAKENNESUUNNITTELU
Narmaplan Oy/Mikko Sirén,
rakennusinsinööri

LVI-SUUNNITTELU
LVIS -Teklog Oy/Juha Kuisma

SÄHKÖSUUNNITTELU
Insinööritoimisto Seppo Mäki Oy/
Seppo Mäki

POHJATUTKIJA
Geo-Suunnittelu O. Hurme Oy/Olli Hurme

SPRINKLERSUUNNITTELU
Paloinsinööritoimisto Spezplan Ky/
Hannu Virtanen

AS OY LAHDEN SEETRI

RAKENNUTTAJA
Skanska Etelä-Suomi Oy/Kari Lahti

ARKKITEHTISUUNNITTELU
Arkkitehtisuunnittelu Pauli Lindström Oy/

Merja Forsman

RAKENNESSUUNNITTELU
Etelä-Karjalan Maaseutukeskus/
Tero Lahtela

LVI-SUUNNITTELU
LVIS-Teklog Oy,
Insinööritoimisto LVI-Cad Oy

SÄHKÖSUUNNITTELU
Insinööritoimisto Seppo Mäki Oy

POHJATUTKIJA
Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy,
Hannu Kilponen

VALOKUVAT
Pauli Lindström

PUUPALKINTO 2003

Suomalaisen Puupalkinnon tarkoitus on edistää modernia puuarkkitehtuuria ja puurakentamista. Vuodesta 1994 alkaen Puupalkinto on jaettu joka toinen vuosi, kaikkiaan viisi kertaa. Edelliset palkinnot saivat 1964 Metsolan ala-asteen koulu Helsingissä, 1996 Kylmäluoman leirintäalueen vastaanottorakennus Taivalkoskella, 1998 Viikin puukerrostalot Helsingissä, 2000 Vihantasalmen puurakenteinen maantiesilta Mäntyharjulla. Vuonna 2002 jaettiin palkinto kahden kohteen kesken: Sibeliuksen talo Lahdessa ja Kierikkikeskus Yli-lissä. Viimeisten vuosien aikana puurakentaminen on huomattavasti Suomessa lisääntynyt ja merkittäviä puurakennuskohteita valmistuu koko ajan enemmän. Tästä syystä päätettiin että Puupalkintotunnustus annetaan jatkossa joka vuosi. Palkinto annetaan kohteelle joka edustaa laadukasta suomalaista puuarkkitehtuuria, puun käyttöä sisustuksissa tai jossa puuta on käytetty rakennustekniikkaa edistävällä tavalla.

Vuoden 2003 Puupalkinto- ehdokkaiksi palkintolautakunta valitsi usean kymmenen projektin joukosta yhdeksän puurakennuskohtetta, jotka edustavat monipuolisesti suomalaista puuarkkitehtuuria ja rakentamistekniikkaa. Ehdokkaiden kirjossa on nähtävissä on puurakentamisen laajentuvan yhä uudenvuotisiin kohteisiin sekä asuntorakentamisessa että julkisessa rakentamisessa. Puun käytössä on havaittavissa hakeutumista myös uusille, osittain

innovatiivisille alueille. Puupalkintoehdokkaat on esitelty näillä PUU- lehden sivuilla – osa jo laajemmin aikaisemmissa PUU-lehden numeroissa.

Tämän vuoden Puupalkinnon saajaksi valittiin kokonainen asuntoalue, Puu- Linnanmaa Oulussa. Se edustaa ensimmäistä uutta laajempaa puumiljöötä, joka jatkaa suomalaista puukaupunkiperinnettä. Puu- Linnanmaa on yksi merkittävimmistä Valtakunnallisen moderni puukaupunki-hankkeen kohteista, hankkeen jolla synnytetään Suomeen uusia puisia asuntoalueita. Puu- Linnanmaan koerakennushanke käynnistettiin vuonna 1997 Oulun yliopiston arkkitehtuurin osaston Puustudion tutkimusryhmän toimesta. Alueen rakennusten suunnitteluun ovat osallistuneet Puustudion lisäksi useat arkkitehtitoimistot ja rakentamiseen useat rakennusliikkeet. Puustudio on tehnyt uraauurtavaa työtä sekä puurakentamisen koulutuksen että tutkimuksen alueille. Puu- Linnanmaan alue valmistui lopullisesti tänä vuonna ja sitä on laajemmin esitelty PUU- lehden numerossa 2/2003.

Palkintolautakuntaan ovat kuuluneet koulutuspäällikkö, arkkitehti Pekka Heikkinen TKK Puurakentamisesta, kampanjapäällikkö Petri Heino ja metsänhoitaja Pertti Hämäläinen Wood Focus Oy:stä ja päätoimittaja Jussi Vepsäläinen PUU- lehdestä sihteerinä.

WOOD AWARD 2003

The purpose of the Finnish Wood Award is to promote modern wooden architecture and construction. Since 1994, the Wood Award has been awarded every other year, i.e., a total of 5 times. In recent years, wooden construction in Finland has increased considerably and ever increasing numbers of significant buildings made of wood are being built. For this reason, it was decided that the Wood Award should be awarded every year from now on. This award is presented to the project that represents quality Finnish wooden architecture, the use of wood in furnishings or where wood has been used in a fashion that advances construction practices. The jury selected nine sites that diversely represented Finnish wooden architecture as nominees for the Wood Award 2003.

Wooden construction is spreading to new kinds of sites, both in dwellings and in public construction. The use of wood is expanding to new, partially innovative areas. The nominees for the Wood Award have been presented on the pages of this magazine; some of the nominees have been showcased more extensively in previous issues.

This year's Wood Award went to a whole area of buildings: Wooden Linnanmaa in Oulu. It represents the first new, larger wooden milieu to continue the Finnish tradition of wooden towns. Wooden Linnanmaa is one of the sites in the nationwide Modern Wooden Town project, which is used to create new wooden residential areas in Finland.

This experimental building project was launched in 1997 by a research group from the Wood Studio of the Department of Architecture at the University of Oulu. In addition to the Wood Studio, several architects' offices have

participated in designing the buildings in the area and several construction companies have participated in building it. The area was finished this year and it was extensively showcased in Wood Magazine 2/2003.

PUUPALKINTO 2003

PUU-LINNANMAA OULU

1,2,3
Näkymiä alueelta

4
Ilmakuva kesältä 2003

3

4

HOLZPREIS 2003

Der Zweck des finnischen Holzpreises besteht darin, die moderne Holzarchitektur und das Bauen mit Holz zu fördern. Seit 1994 ist der Holzpreis jedes zweite Jahr vergeben worden, bislang insgesamt fünfmal. In den letzten Jahren hat in Finnland das Bauen mit Holz erheblich zugenommen, und es sind immer mehr bedeutende Bauobjekte aus Holz entstanden. Aus diesem Grund hat man beschlossen, den Holzpreis jedes Jahr zu vergeben. Mit dem Holzpreis werden Objekte prämiert, die eine qualitativ hochwertige finnische Holzarchitektur repräsentieren oder bei denen Holz im Innenausbau oder in einer die Bautechnik fördernden Weise verwendet wurde.

Als Kandidaten für den Holzpreis des Jahres

2003 hat die Jury neun Objekte ausgewählt, die in vielseitiger Weise finnische Holzarchitektur vertreten. Augenfällig ist, dass das Bauen mit Holz sich auf immer neue Objekte ausdehnt, und zwar im Wohnungsbau ebenso wie bei öffentlichen Bauprojekten. Bei der Verwendung von Holz ist der Trend zur Erschließung von Neuland zu sehen. Die Kandidaten für den Holzpreis werden auf den Seiten dieses PUU-Journals vorgestellt – einige sind bereits in früheren Ausgaben unseres Journals präsentiert worden.

In diesem Jahr wurden beschlossen, den Holzpreis einem gesamten Wohngebiet zu verleihen: Holz-Linnanmaa in Oulu. Das Gebiet vertritt ein neuartiges, umfangreiches Wohnumfeld, das die alte finnische Holzstadtradition weiterführt. Holz-Linnanmaa ist eines der Objekte in dem landesweiten Projekt „Moderne Holzstadt“, das zum Ziel hat, neue Wohngebiete mit Holzhäusern

hervorzubringen. Das Versuchsbauprojekt Holz-Linnanmaa wurde 1997 aus Initiative des Holzstudios der Architekturabteilung an der Universität Oulu ins Leben gerufen. An der Planung der Gebäude in dem Gebiet haben außer dem Holzstudio mehrere Architektenbüros teilgenommen, und bei der praktischen Bautätigkeit waren mehrere Bauunternehmen involviert. Das Wohngebiet wurde in diesem Jahr endgültig fertiggestellt und ist in der Ausgabe 2/2003 des PUU-Journals näher vorgestellt worden.

PUUPALKINTO 2003 EHDOKKAAT

5

YLÖJÄRVEN KIRJASTO
YLÖJÄRVI

Tero Harjunniemi, rakennusarkkitehti
Arkkituutoimisto Teuvo Vastamäki Oy
Esitely PUU-lehdessä 1.2003

6

ASUNTO OY ESPOON KOTIPORTTI
ESPOO

Arkkituutoimisto Kristina Karlsson
Esitely PUU-lehdessä 3.2002

5

6

7

LE PRIX DU BOIS 2003

Le Prix du bois finlandais a pour objet de promouvoir l'architecture et la construction modernes en bois. Le Prix du bois a été décerné tous les deux ans, à savoir cinq fois, depuis 1994. La construction en bois a considérablement augmenté en Finlande ces dernières années et un nombre de plus en plus grand de bâtiments en bois importants sont construits. C'est pourquoi il a été décidé de décerner désormais ce prix tous les ans. Ce prix est accordé pour les bâtiments et les structures qui représentent une architecture en bois finlandaise de haute qualité ou qui utilisent le bois dans la décoration ou de manière à faire progresser la technique de construction.

Le jury a sélectionné en vue du Prix du

bois 2003 neuf constructions en bois très représentatives de l'architecture en bois finlandaise. Le bois est utilisé dans des constructions tout à fait nouvelles tant pour les logements que pour les édifices publics. Une recherche de domaines nouveaux et en partie innovateurs pour l'utilisation du bois se fait jour. Les constructions choisies pour le Prix du bois sont présentées dans les pages de ce numéro de la revue PUU. Quelques-unes d'entre elles ont déjà été présentées d'une manière détaillée dans les numéros précédents. Le Prix du bois de cette année a été accordé pour la zone résidentielle de Puu- Linnanmaa à Oulu. Celle-ci est la première vaste zone en bois qui poursuit la tradition finlandaise des villes en bois. Puu- Linnanmaa appartient au projet national Ville moderne en bois qui promeut la construction de nouvelles zones résidentielles en bois en Finlande. Le projet de construction expérimentale de

Puu- Linnanmaa a été lancé en 1997 par le groupe de recherche de l'atelier du bois de la section d'architecture de l'Université d'Oulu. Outre l'atelier du bois, des bureaux d'architectes et des entrepreneurs en bâtiments ont participé à la conception et à la construction des bâtiments de cette zone. La zone a été achevée cette année et elle a été présentée en détail dans le numéro 2/2003 de la revue PUU.

7
KOKOONTUMIS- JA LOMAPAIKKA
HIEKKAHOVI
SOTKAMO
Arkkitehtitoimisto Jukka Koivula
Esitelty PUU-lehdessä 2.2003

8,11
SAVONLINNASALI
SAVONLINNA
Arkkitehtuuri-toimisto Riitta ja Kari Ojala Oy
Esitelty PUU-lehdessä 3.2002

8

9

10

9
PUUKOULUT 2000-2001
HELSINKI
Seppo Häkli, arkkitehti SAFA
Esitelty PUU-lehdessä 1.2003

10
NÄKÖTORNI KUPLA
KORKEASAARI, HELSINKI
TKK puustudio
Ville Hara, arkkitehti SAFA
Esitelty PUU-lehdessä 4.2002

11

12

12,13
YHDENPERHEENTALO "MOBY DICK"
Jyrki Tasa, professori, arkkitehti SAFA
Arkkitehtitoimisto N-R-T Oy

14,15
LASTEN LEIKKIPUISTORAKENNUS
HELSINKI
Helsingin kaupungin rakennusvirasto,
arkkitehtuuritoimisto
Ilkka Tukiainen, arkkitehti SAFA
Esitely PUU-lehdessä 1.2003

13

14

15

VALOKUVAT

Oulun yliopiston arkkitehtuurin
osaston puustudio 1,2,3
Suomen Ilmakuva Oy 4
Antero Tenhunen 5
Esko Jämsä 6
Jukka Koivula 7
Mikko Auerniitty 8,11,14,15
Jussi Tiainen 9,10,12
Jyrki Tasa 13